

UNIVERZA V LJUBLJANI  
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA KONKURENČNOSTI SLOVENIJE V  
EVROPSKI UNIJI**

URŠKA PODPESKAR



## **IZJAVA**

Študentka Urška Podpeskar izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Andreja Sušjana, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne \_\_\_\_\_

Podpis: \_\_\_\_\_



# KAZALO

UVOD.....	1
<b>1 GOSPODARSKA RAST IN KONKURENČNOST .....</b>	<b>1</b>
1.1 DELOVNA SILA.....	2
1.2 ČLOVEŠKI KAPITAL.....	3
1.3 KAPITAL IN INVESTICIJE.....	3
1.4 TEHNOLOŠKI NAPREDEK .....	5
1.5 KONKURENČNOST KOT DEJAVNIK RASTI.....	5
1.5.1 Definicija konkurenčnosti.....	6
1.5.2 Porterjev diamant.....	7
1.6 VPLIV KONKURENČNOSTI NA GOSPODARSKO RAST .....	9
<b>2 OCENJEVANJE AGREGATNE KONKURENČNOSTI DRŽAV .....</b>	<b>11</b>
2.1 OCENJEVANJE GLOBALNE KONKURENČNOSTI DRŽAV - WEF .....	11
2.1.1 Indeks sposobnosti rasti – GCI.....	12
2.1.2 Indeks poslovne konkurenčnosti – BCI.....	12
2.1.3 Indeks globalne konkurenčnosti – IGC.....	13
2.2 OCENJEVANJE SVETOVNE KONKURENČNOSTI DRŽAV – IMD .....	15
2.2.1 Dejavniki svetovne konkurenčnosti in sistem merjenja .....	16
2.2.2 Agregatni indeks svetovne konkurenčnosti - WCI.....	16
<b>3 KONKURENČNOST SLOVENIJE PO METODAH WEF IN IMD TER PRIMERJAVA Z OSTALIMI EVROPSKIMI IN KONKURENČNIMI DRŽAVAMI.....</b>	<b>16</b>
3.1 GLOBALNA KONKURENČNOST SLOVENIJE V OBDOBJU OD LETA 2001 DO LETA 2007 (WEF).....	17
3.2 POSLOVNA KONKURENČNOST SLOVENIJE V OBDOBJU OD LETA 2001 DO LETA 2007 (WEF).....	18
3.3 PRIMERJAVA KONKURENČNOSTI SLOVENIJE Z OSTALIMI DRŽAVAMI V LETIH 2006 IN 2007 (WEF)....	19
3.3.1 Globalna in poslovna konkurenčnost Slovenije v letu 2006 .....	19
3.3.2 Globalna in poslovna konkurenčnost Slovenije v letu 2007 .....	22
3.4 SVETOVNA KONKURENČNOST SLOVENIJE V OBDOBJU OD LETA 2001 DO LETA 2007 (IMD) .....	24
3.5 PRIMERJAVA KONKURENČNOSTI SLOVENIJE Z OSTALIMI DRŽAVAMI V LETIH 2006 IN 2007 (IMD)....	25
3.5.1 Svetovna konkurenčnost Slovenije v letu 2006 .....	26
3.5.2 Svetovna konkurenčnost Slovenije v letu 2007 .....	28
<b>4 ANALIZA KONKURENČNOSTI SLOVENIJE .....</b>	<b>30</b>
4.1 KONKURENČNOST SLOVENIJE PO KAZALCIH WEF V LETIH 2006 IN 2007 .....	30
4.2 KONKURENČNE PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI SLOVENIJE V LETU 2007 .....	33
4.2.1 Institucije.....	33
4.2.2 Infrastruktura .....	35
4.2.3 Makroekonomija.....	37
4.2.4 Izobrazba in usposabljanje.....	38
4.2.5 Učinkovitost trga .....	39
4.2.6 Učinkovitost trga dela .....	41
4.2.7 Razvitost finančnega trga .....	42
4.2.8 Tehnološka razvitost in opremljenost.....	43
4.2.9 Velikost trga .....	44
4.2.10 Poslovna izdelanost in inovacije .....	45
<b>SKLEP .....</b>	<b>46</b>
<b>LITERATURA IN VIRI.....</b>	<b>48</b>
<b>PRILOGE .....</b>	<b>1</b>



## UVOD

Slovenija se je ob prehodu v tržno gospodarstvo morala lotiti korenitih sprememb, da je lahko sledila razvitim državam zahodne Evrope, pridobila na mednarodni konkurenčnosti in postala članica Evropske unije (v nadaljevanju EU). Za hitrejšo gospodarsko rast je potrebna večja konkurenčnost gospodarstva. V prvem delu diplomske naloge bom predstavila povezanost med konkurenčnostjo in gospodarsko rastjo. Opredelila bom pojem gospodarske rasti in konkurenčnosti.

Drugi del in tretji del diplomske naloge bo namenjen določitvi položaja Slovenije znotraj EU. V tem delu bom s pomočjo kazalcev konkurenčnosti primerjala Slovenijo z ostalimi državami EU. Pri določitvi konkurenčnosti se bom opirala na sistem indikatorjev konkurenčnosti po metodologijah IMD in WEF.

V četrtem delu bom podrobno analizirala konkurenčnost Slovenije po metodologiji WEF. Na podlagi analize bom določila ključne slabosti. Slovenija je leta 2005 postavila strategijo gospodarskega razvoja 2006-2013. Z vstopom v EU je prevzela Lizbonsko strategijo, kot del nacionalne, in si s tem zadala tudi cilj postati konkurenčna v svetu. Osredotočila se bom na cilje Slovenije, ki jih ima v prihodnosti in so izhodišče za povečanje konkurenčnosti.

## 1 GOSPODARSKA RAST IN KONKURENČNOST

Skozi zgodovino se je veliko avtorjev ukvarjalo s pojmom gospodarske rasti. Poskušali so določiti dejavnike, ki so ključnega pomena za gospodarsko rast v nekem gospodarstvu. Tako so se oblikovali različni modeli teorije rasti. Najbolj znan model je neoklasični model gospodarske rasti, katerega avtor je Solow. Namen teorije rasti je zagotoviti sistematično pot za razpravljanje o pomembnem in zanimivem problemu, pri katerem je potrebno najti pot za reševanje nepravilnosti, ki povzročajo neravnotežje rasti (Solow, 1988, str. 17). Cilj teorije rasti je razložiti dejavnike stopnje rasti znotraj države in razloge za razlike v dohodkih na osebo.

Dejavnike rasti je mogoče različno klasificirati. V produkcijski funkciji  $Y=f(K, L, H, A)$  so upoštevani štiri glavni dejavniki rasti, katerih pomen bom v nadaljevanju teoretično predstavila:

- delovna sila,
- človeški kapital,
- kapital in investicije,
- tehnološki napredek.

## 1.1 Delovna sila

Z delom označujemo človeško energijo. Merimo ga z delovnimi urami, delovnimi meseci ali delovnimi leti. Ločimo enostavno in kvalificirano delo. Enostavna dela so preprosta, ročna dela, za katera ne potrebujemo šolske izobrazbe. Kvalificirano delo pa vsebuje človeški kapital (Senjur, 2002, str. 37), ki je del produkcijske funkcije in ga bom predstavila v nadaljevanju.

Delovna sila je eden pomembnejših dejavnikov gospodarske rasti. Ekonomska znanost kot agregat celotne družbene delovne sile uporablja kategorijo aktivnega prebivalstva. Vse osebe, ki pomenijo delovno silo za proizvodnjo dobrin in opravljanje storitev, ne glede na to, ali so zaposlene ali brezposelne, spadajo med aktivno prebivalstvo. Kategorijo aktivnosti prebivalstva je mogoče razdeliti na aktivno in neaktivno oz. vzdrževano prebivalstvo (Malačič, 2006, str. 21-22).

V tržnem gospodarstvu delovna sila delodajalcem ponuja svoje delo v zameno za plačo. Od značilnosti delovne sile, predvsem števila, starostne in izobrazbene strukture, je v precejšnji meri odvisna gospodarska moč države. Zelo pomembna je tudi prostorska razporeditev delovne sile znotraj države in njena mobilnost.

Ker se posameznik sam težko pogaja z delodajalci o višini plače in drugih elementih kolektivne pogodbe, se delojemalci združujejo v sindikate. Ponudba delovne sile ima tri ključne elemente: število delojemalcev, udeležbo v delovni sili in preseljevanje (Samuelson, 2002, str. 230). Pri tem pa se vedno bolj izpostavlja vprašanje o številu prebivalstva. Če gledamo s strani obsega in velikosti trga, potem je večji obseg prebivalstva neke države lahko ugoden za gospodarski razvoj. Glede na razpoložljiv kapital in naravne vire ter posledično na možnost zaposlitve, je lahko prebivalstva preveč ali premalo. Problem zaposlovanja je eno osrednjih vprašanj gospodarskega razvoja.

V svetu se pojavlja veliko nezadovoljstvo z uspehi dosedanjih strategij. Mnogi teoretiki menijo, da mora biti zaposlovanje prebivalstva eksplicitni cilj razvoja in ne zgolj posredni. Narodno gospodarstvo teži za polno zaposlenostjo delovne sile, podjetje pa za čim boljšo izrabo delovnega časa zaposlenih. Ravno tako je za razvoj pomembno vprašanje, kakšna je vloga družine. Posebno vprašanje je velikost družine ter vloga moškega in ženske (Senjur, 1993, str. 130-146). Povečuje se priliv žensk v delovno silo, medtem ko se število družinskih članov v družinah manjša. Za delovno silo je značilno tudi preseljevanje. Lahko gre za migracije znotraj države ali migracije med državami. Na preseljevanje lahko gledamo kot na večjo sposobnost prebivalstva ali kot na način povečanja fleksibilnosti. Po drugi strani pa migracija vnaša nemir in nezadovoljstvo v prvotno stanje (Senjur, 1993, str. 143-144).



Povpraševanje po delovni sili je neposredno odvisno od povpraševanja po izdelkih in storitvah na notranjem in svetovnem trgu, od deleža plač v stroških proizvodnje in množine razpoložljivega kapitala. Večja zaposlitev pomeni večjo produktivnost v gospodarstvu in s tem večjo gospodarsko rast.

Vsako gospodarstvo se srečuje z brezposelnostjo. Pri brezposelnosti govorimo o skupini ljudi, ki so brez zaposlitve in iščejo delo. Razlika med številom zaposlenih in številom nezaposlenih je delovna sila (Barro & Grill, 1994, str. 253).

## 1.2 Človeški kapital

Človeški kapital že od vseh začetkov ekonomske znanosti predstavlja enega ključnih dejavnikov gospodarske rasti. Že v 18. stoletju je Adam Smith v knjigi *Bogastvo narodov* zapisal, da izobraževanje kot del človeškega kapitala vpliva na večjo produktivnost delavcev, podobno kot naložbe v stroje povečujejo proizvodnjo ter tako vplivajo na povečanje dohodka in bogastva (Bevc, 1991, str. 14).

Pri tem se lahko navežemo na koncept investiranja, ki ga je mogoče uporabiti za množico dejavnikov, kot so formalno izobraževanje, strokovno izpopolnjevanje, migracije, zdravstvo. Skupna značilnost teh dejavnikov je, da vplivajo na kvaliteto delovne sile. Gre za investiranje v človeški kapital, ki je povečana usposobljenost delavcev in je nastala zaradi izobraževanja in usposabljanja ljudi (Senjur, 2001, str. 130).

Izobraževanje včasih povečuje proizvodnje zmogljivosti, kar daje izdatkom za izobraževanje investicijski značaj. Izobraževanje kot investicija je težko merljiva, ker je neoprijemljiva, ločena od delovne sile. Zaradi tega je težko primerjati samostojni prispevek k izobraževanju ob stopnji gospodarske rasti (Senjur, 1993, str. 116-123).

Razlike v produktivnosti posameznih držav so velike. Države, ki velik del investicij namenijo za človeški kapital ter povečujejo delovne sposobnosti in znanje zaposlenih, so bogatejše (Jones, 2001, str. 63).

## 1.3 Kapital in investicije

Investicije so z ekonomskega vidika najpomembnejši razvojni dejavnik ne samo zaradi dejanskega vpliva na gospodarsko rast, temveč tudi zaradi načina pogleda. Na investicije je možno gledati kot na vsak izdatek ali napor, katerega namen je povečanje proizvodnih zmogljivosti. V tem smislu nam pregled investicij omogoča začetno ločitev vprašanja gospodarskega razvoja. Investicijsko logiko je mogoče uporabiti tudi za druge faktorje rasti. Pojavlja se več opredelitev investicij. Najsplošnejša je, da so investicije vsak izdatek z

namenom povečanja prihodnjega dohodka. Med investicije lahko uvrstimo materialne in nematerialne naložbe, izdatke za raziskave in razvoj ter del izdatkov, ki predstavljajo investiranje v človeški kapital (Senjur, 1993, str. 29-30).

Proizvajalna sredstva oziroma fizični kapital so pomemben faktor gospodarskega razvoja (Senjur, 1993, str. 43). Kapital lahko pojmuje iz dveh zornih kotov, kot stvarnega in finančnega. Stvarni kapital vključuje postavljene objekte, med katere štejemo cestno infrastrukturo, elektrarne in drugo opremo, kot so računalniki, tovornjaki (Samuelson, 2002, str. 520). Pri tem je kapital izražen s stvarno proizvodno zmogljivostjo poslovnega sistema. Pomembno je, da je stvarna proizvodnja zmogljivost ob koncu obračunskega obdobja večja kot na njegovem začetku, saj le tako država ali poslovni sistem lahko ustvarita dobiček.

Kapital predstavlja tudi denarna ali druga sredstva, ki jih lastniki vložijo v poslovni sistem. V tem primeru govorimo o finančnem kapitalu. Poslovni sistem ustvari čisti dobiček takrat, ko je denarno izraženi znesek čistega premoženja ob koncu obračunskega obdobja večji od tistega na začetku.

Investicije lahko opredelimo kot povečanje kapitala. Ta opredelitev pomeni za gospodarski razvoj več stvari. Investicije ustvarjajo proizvodne zmogljivosti in s tem vplivajo na sposobnost za proizvodnjo. Investicijske dobrine so ključne za prenos inovacij v gospodarstvo. Tako sta tehnološki napredek in investicije tesno povezana, saj je tehnični napredek v veliki meri utelešen v investicijskih dobrinah. Pomembne pa so tudi pri povečevanju števila delovnih mest in možnosti mobilizacije delovne sile, ki bi sicer ostala neizkoriščena (Senjur, 1993, str. 30).

Mednarodno sodelovanje državi ponuja izvoz ali uvoz investicij. Neto tuje investicije (v nadaljevanju NTI) so pomemben dejavnik gospodarske rasti. Investitor pridobi lastništvo nad podjetjem v tujini ali določenim delom tega podjetja. Pri NTI gre lahko za ustanovitev novega podjetja, za prevzem (odkup) že obstoječega podjetja, ali pa za razširitev obstoječega podjetja. Pomembno je, da je tuji investitor aktivno vključen. Njegov namen je, da s trajno lastniško udeležbo v podjetju v tujini pridobi nadzor nad tem podjetjem in sodeluje v njegovem upravljanju (Rojec, 1994, str. 25-26).

Pogoj, da NTI začno pritekati v gospodarstvo, je doseganje določene stopnje makroekonomske stabilnosti v gospodarstvu. S stabilnostjo se zmanjšuje tveganje potencialnih neposrednih investorjev, s tem pa se znižajo zahteve glede donosnosti na vloženi kapital (Drolec, 2002, str. 16).

## 1.4 Tehnološki napredek

Začetek sodobnega gospodarskega razvoja je bila industrijska revolucija konec 18. in na začetku 19. stoletja. Začelo se je z uporabo električne energije, atomske energije, elektronike in avtomatizacije. Pri napredku se vedno spreminja tudi proces proizvodnje in pojavljajo se novi izdelki.

Tehnologija zajema vse usposobljenosti in postopke za izdelavo, uporabo in delovanje koristnih stvari. Vključuje naravo in specifikacijo tistega, kar se proizvaja, pa tudi kako se proizvaja. Tehnologija je sestavljena iz serije tehnik, od katerih je vsaka povezana z vrsto značilnosti. To so: lastnosti proizvoda, uporaba materialov, obseg proizvodnje, komplementarni proizvodi in storitve ter podobno. V preprosti obliki je tehnološki napredek posledica novega in izboljšanega načina izvajanja tradicionalnih nalog (Senjur, 1993, str. 151-158).

Samuelson (2002, str. 526) pravi, da se brez tehnoloških sprememb dohodki in plače sčasoma ustalijo. Posledično neha rasti tudi življenjski standard, če ekonomsko rast sestavlja le kopičenje kapitala z vse več tovarn, ki uporabljajo obstoječe metode proizvodnje. Različne ekonomske teorije nam kažejo različne pristope do tehnološkega napredka. Klasiki so videli v takratnem tehnološkem napredku gonilno silo gospodarstva razvoj, ki sicer povzročačasne težave z nezaposlenostjo (Bučar, 2001, str. 83). Tehnološki napredek ponuja nova delovna mesta, vendar se na drugi strani pojavlja tudi nadomeščanje delovne sile s tehnologijo, kar vpliva na večjo stopnjo nezaposlenosti v gospodarstvu. Tehnološki napredek je nujno potreben, ni pa nujni pogoj za dolgoročno in stabilno rast. Potrebni so še drugi dejavniki, ki potiskajo rast gospodarstva navzgor.

Za rast posameznega gospodarstva niso dovolj le delo, kapital in investicije, človeški kapital ter tehnološki napredek. S faktorskim pristopom ni mogoče zajeti vseh dejavnikov, ki so ravno tako lahko pomembni za rast. V produkcijsko funkcijo je težko zajeti velikost trga, mednarodne ekonomske odnose, strukturne spremembe in vse tiste elemente, ki posamezno državo delajo bolj konkurenčno. To je eden glavnih faktorjev gospodarske rasti.

## 1.5 Konkurenčnost kot dejavnik rasti

Različne skupine so pojem »konkurenčnosti države« razvile pri normativnem naslavljanju družbenega razvoja. V uporabi so različna imena tako za paradigmo kot za agregatne indekse sistemov ocenjevanja dejavnikov konkurenčnosti: konkurenčnost države, nacionalna konkurenčnost države, svetovna konkurenčnost, globalna konkurenčnost, poslovna konkurenčnost, sposobnost rasti, razvojna konkurenčnost itd. Sčasoma se je ocenjevanje dejavnikov konkurenčnosti države razširilo na vedno več neekonomskih vidikov družbenega razvoja, kjer so lahko oblikovali interdisciplinarni način spremljanja rasti in razvoja družbe z

namenom primerjave. Agregatni indeksi konkurenčnosti primerjajo enakost, razliko in spremembo dejavnikov v času in prostoru ter na ta način ocenjujejo učinkovitost in uspešnost družb in gospodarstev. Cilj sistemov ocenjevanja konkurenčnosti držav je ocenjevanje dejavnikov in strukture rasti in razvoja države v času ter v primerjavi s strukturo drugih držav (Chiaiutta, 2007, str. 1).

### **1.5.1 Definicija konkurenčnosti**

Porter je o konkurenčnosti dejal: »Konkurenčnost se meri s produktivnostjo. Produktivnost prinaša visoke mezde, stabilno valuto, privlači kapital ter z njim prinaša visok življenjski standard. Svetovno gospodarstvo ni igra z ničelno vsoto. Veliko narodov lahko poveča blaginjo, če povečajo svojo produktivnost. Osrednji izziv v ekonomskem razvoju je, kako ustvariti pogoje za hitro in vzdržno rast produktivnosti. Pri tem govorimo o procesu, ki se nadaljuje.« (Asiner, 2006). Pri oblikovanju konkurenčne strategije se je vloga države v skladu z razvojem ekonomije in gospodarstva spreminjala. Velike korporacije so bile tiste, ki so vladne politike v preteklosti spodbujale in so bile ključne v globalnem gospodarstvu. V današnjem času so osrednje težnje vladnih politik reforme na mikroekonomski ravni, vzpostavljanje industrijskih grozdov, pospeševanje inovativnosti in reševanje socialnih vprašanj (Porter, 1991, str. 14).

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD<sup>1</sup>) opredeljuje mednarodno konkurenčnost kot sposobnost doseganja dolgoročne gospodarske rasti ter ekonomske in izvozne strukture, ki se fleksibilno odziva na spremembe povpraševanja na svetovnem trgu. Dolgoročno sposobnost mednarodnega gospodarskega tekmovanja določajo številni notranji in zunanji dejavniki, od človeških in naravnih virov, infrastrukture, menedžmenta, kapitala, državnih ukrepov in tehnološke sposobnosti. Učinkovita uporaba teh virov se odraža v različnih ravneh produktivnosti, obsegu in strukturi mednarodne menjave blaga in storitev, sposobnosti razvijanja, prilagajanja in širjenja inovacij (Kovačič, 2005, str. 42).

Nacionalna konkurenčnost je sposobnost države, da dosega relativno večje bogastvo kot njeni konkurenti na svetovnem trgu. Pri tem pa je potrebno poudariti, da se konkurenčnosti ne da opredeliti samo z BDP in produktivnostjo. Za vsako državo je pomembno tudi to, da omogoča dobro politično, sociološko in kulturno okolje ter druga okolja sodobnega tržnega gospodarstva (Garelli, 2005, str. 618).

---

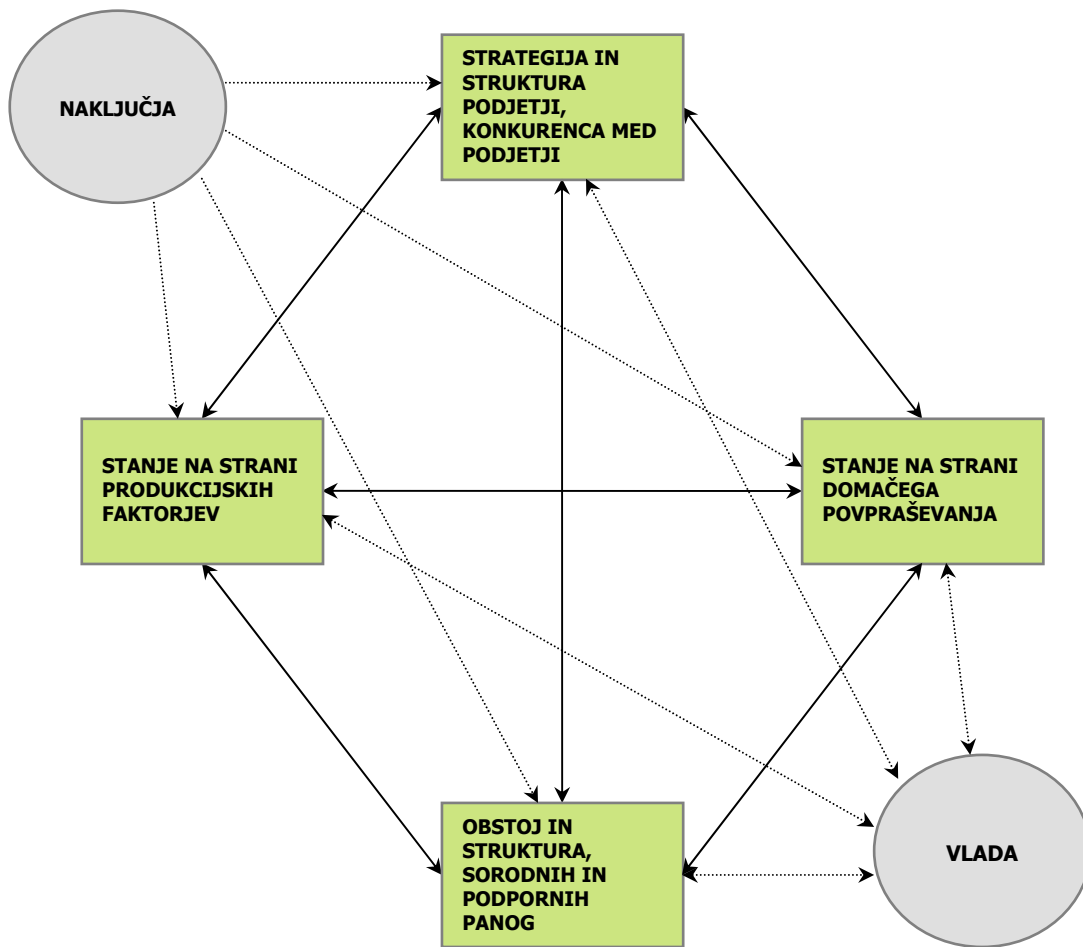
<sup>1</sup> OECD - *Organisation for Economic Co-operation and Development*

## 1.5.2 Porterjev diamant

Porter je v svojem delu *The Competitive Advantage of Nation* (1990) predstavil model, ki ga je poimenoval »Diamant konkurenčnosti«. Z njim je poskušal razložiti, zakaj nekatere države dosegajo uspehe samo v nekaterih panogah. Model pojasnjuje poslovno mikroekonomsko okolje, ki povezuje štiri področja:

- **Stanje na strani produkcijskih faktorjev:** Za državo ni dovolj le razpoložljivost produkcijskih faktorjev. Pomembni so specializirani produkcijski faktorji, ki jih je težko posnemati in zahtevajo nenehne investicije v razvoj. Gospodarstvo ima lahko primerjalne prednosti na podlagi cenejše delovne sile in surovin, ki pa jih mora spremeniti v konkurenčne prednosti in ustvariti proizvode, ki lahko konkurirajo na globalnem trgu (Porter, 1991, str. 75-77).
- **Stanje na strani domačega povpraševanja:** Gre za obseg in sestavo domačega povpraševanja ter za odprtost do tujega. To področje je lahko ključnega pomena za razvoj ekonomije (prednost zaradi nižjih stroškov) in nove tehnologije (prednost zaradi diferenciacije) (Brouthers K. & Brouthers L., 1997, str. 53). Konkurenčna prednost je za posamezno državo v tistih panogah, kjer domače povpraševanje že vnaprej odraža potrebe tujih kupcev in sili podjetja, da hitreje razvijajo konkurenčne prednosti kot tuji konkurenti.
- **Obstoj in struktura sorodnih in podpornih panog:** Pomembna je prisotnost sorodnih konkurenčnih in dobaviteljskih podjetij, saj pripomorejo k oblikovanju in vzdrževanju prednosti, ki omogočajo hiter dostop do učinkovitih in cenovno ustreznih produkcijskih faktorjev. Posledično to omogoča tudi uporabo skupne tehnologije in prenos informacij. Podjetja so povezana v grozde (Tinta, 2006, str. 5).
- **Strategija in struktura podjetij, konkurenca med podjetji:** Zadnje področje v diamantu odraža pogoje ustvarjanja, organiziranja in upravljanja podjetij na domačem trgu. Pomembno vlogo imajo kultura in nacionalne vrednote posamezne države, ki odločilno vplivajo na oblikovanje zakonodaje. Od zakonodaje je odvisno ali spodbuja tekmovalnost ter vstop novih, tujih podjetij na domači trg ali je bolj naklonjena monopolu (Porter, 1991, str. 107-108).

Slika 1: Razširjeni Porterjev diamant konkurenčnosti



Vir: Porter M. E., 1991, str. 127.

V model je Porter vključil še dva zunanja dejavnika, na katera podjetje nima vpliva. Prvi so naključja, ki v gospodarstvu spreminjajo pogoje konkurenčnih prednosti države. Pri tem gre pogosto za velike spremembe cen, politične odločitve, vojne itd. V razvoju posamezne države ima vlada vlogo, ki posredno vpliva na vsa štiri področja, tako da pospeši ustvarjanje verjetnosti konkurenčnih prednosti ali pa le-te s svojo močjo zmanjšuje.

Porter vidi v vladi dejavnik, ki ima pomembno vlogo v ekonomskem razvoju in ne le vpliv na konkurenčnost (Öz, 2002, str. 510). Porterjev diamant predstavlja dinamični sistem, v katerem vsi elementi medsebojno delujejo in s tem krepijo konkurenčnost. Medtem ko Porterjev diamant predstavlja uporabno orodje za analiziranje konkurenčnosti držav, ima tudi nekaj pomanjkljivosti. Kritike, ki prihajajo s strani drugih ekonomistov, izhajajo predvsem iz dejstva, da je model osredotočen na domače gospodarstvo.

Rugman in D'Cruz (1993) predlagata, da bi za boljšo analizo lahko uporabili model dvojnega diamanta, s katerim lahko prikažemo domači diamant in diamant partnerske države. Tako bi lahko prikazali, kako priti do globalne konkurenčnosti ter kakšni so pogoji preživetja, dobičkonosnosti in rasti. Porterjev diamant ustreza le velikim, razvitim državam, medtem ko dvojni diamant omogoča lažje analiziranje manjših gospodarstev. Več o tem so Moon, Rugman in Verbeke (1998, str. 135-150) predstavili v članku *A generalized double diamond approach to the global competitiveness of Korea and Singapore*. Za majhno državo so zelo pomembna NTI, saj krepijo konkurenčno sposobnost države. Dunning (1993) je kot sedmi dejavnik v Porterjev diamant vključil tudi mednarodne poslovne dejavnosti, saj ustvarijo skoraj 75 % svetovne trgovine (Brouthers K. & Brouthers L., 1997, str. 56).

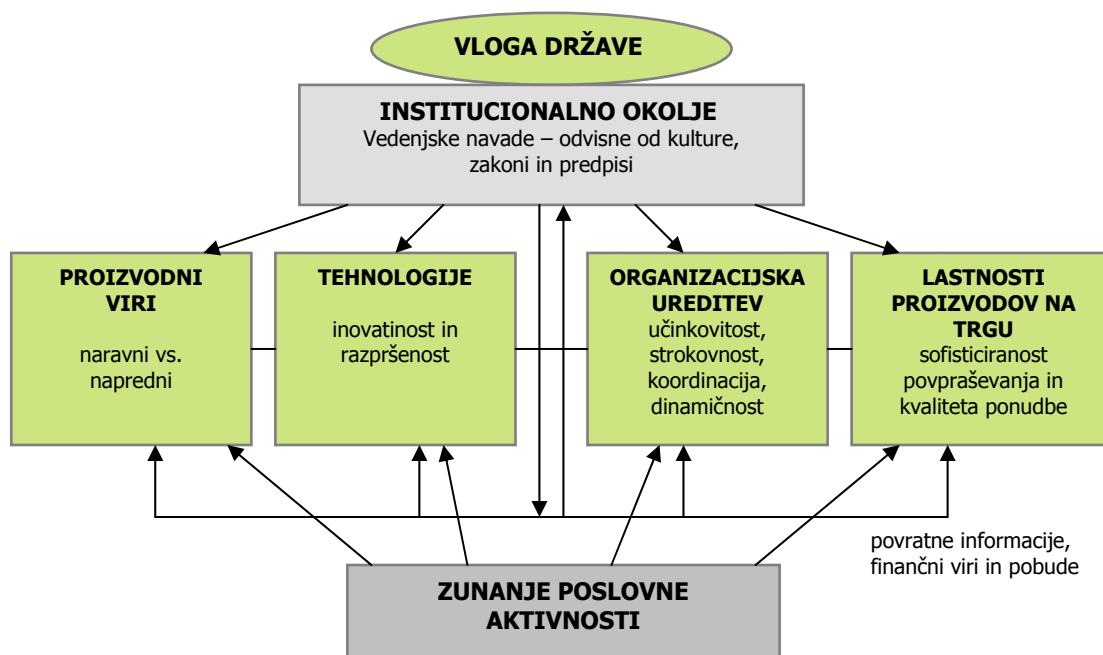
## 1.6 Vpliv konkurenčnosti na gospodarsko rast

Gospodarska rast se empirično meri z rastjo realnega bruto domačega proizvoda in je kratkoročni pojem, pomemben predvsem z dolgoročnega vidika. Gospodarstvo, ki je sposobno dolgoročno zagotavljati ugodno gospodarsko rast, je ocenjeno kot uspešno (Senjur, 2002, str. 32).

V osnovi je gospodarska rast opredeljena z rastjo produktivnosti produkcijskih faktorjev. Države, ki želijo povečati gospodarsko rast, morajo izboljšati produktivnost, ki pa je odvisna od rasti produkcijskih faktorjev, njihove produktivnosti in izrabe. Gospodarstvo lahko doseže potencialno dolgoročno stopnjo rasti, ki pa zaradi nepopolnosti realno ni dosegljiva, vendar je cilj vsakega gospodarstva.

Na gospodarsko rast ima pomemben vpliv tudi konkurenčnost gospodarstva. Slika 2 prikazuje determinante konkurenčnosti gospodarstva in gospodarske rasti. Vključeni so najpomembnejši dejavniki, ki vplivajo na konkurenčnost, ekonomijo, menedžment, mednarodno poslovanje in socialno okolje. Sistem vključuje proizvodne vire, tehnologije, organizacijsko učinkovitost, lastnosti proizvodov na trgu, zunanje poslovne aktivnosti, institucionalno okolje in vlogo države. Prvih pet determinant gradi tehnološko-ekonomsko jedro sistema. Bistvo produkcije je vključevanje v razširjeno socialno-institucionalno okolje, ki ustvarja pogoje za ekonomske dejavnosti. Z vidika konkurenčnosti in gospodarske rasti so najpomembnejše vloga države ter uradne in neuradne aktivnosti institucionalnega okolja, ki so pogojene s kulturo posameznega naroda. Dejavniki oblikujejo sistem, ki ustvarja vire procesa, tehnološki razvoj in razpršene dejavnosti, organizacijsko ureditev, lastnosti proizvodov in zunanje poslovne aktivnosti. Slednje so lahko del nacionalnega okolja, ker vplivajo na proizvodne vire, tehnologije, organizacijsko ureditev in lastnosti proizvodov. Vplivajo tudi na politiko vlade ter prek nje na delovanje institucionalnega okolja.

Slika 2: Determinante konkurenčnosti gospodarstva in gospodarske rasti



Vir: Hämmäläinen T., 2003, str. 26.

Preživetje in konkurenčnost podjetij sta pogojena z njihovimi proizvodi na trgu. Lastnosti proizvodov igrajo glavno vlogo pri oblikovanju in ustvarjanju virov tehnološkega razvoja, organizacijske obnove in mednarodnega poslovanja podjetij. Na strani povpraševanja in na strani ponudbe so pomembne lastnosti trgov, ki so ključne za mednarodno konkurenčnost. Na tehnološke novosti se odzove obstoječe oziroma potencialno povpraševanje. Na drugi strani dejavniki ponudbene strani (npr. zahteve po institucionalnih regulativah, intenzivnost tekmovanja konkurentov) zahtevajo prepoznavanje determinant tehnoloških inovacij. Konkurenčnost na domačem trgu je najbolj pomembna za podjetja, ki so šele pričela s svojim delovanjem. Na domačem trgu se podjetje lažje odzove na signale trga in lažje razume, kako v določenem trenutku ukrepati. Z ustvarjanjem konkurenčnih proizvodov doma lažje prodrejo na mednarodni trg.

Na trgu proizvodov konkurenčnost podjetij ustvarja njihove organizacijske vire ter sposobnost delovanja v svojem okolju. Bolj kot je gospodarstvo specializirano, bolj so odvisna podjetja od svojega okolja, kjer delujejo. Okolje podjetju priskrbi redke vire in tako povezuje dosegljivost, kvaliteto in ceno. S specializacijo prihaja do tega, da poslovna okolja razlikujejo trge posameznih držav in ustvarjajo konkurenčne prednosti neke države. Konkurenčno gospodarstvo omogoča, da se proizvodni viri pretvarjajo v konkurenčne proizvode s posebnimi tehnologijami in organizacijskimi ureditvami.



Lastnosti tehnologij in organizacijskih ureditev (kvaliteta, fleksibilnost, učinkovitost, hitrost) so pomembne determinante delovanja, ki omogočajo večjo produktivnost in konkurenčnost. Na ravni podjetja ustvarjajo kvaliteto in zmanjšujejo stroške, kar povečuje konkurenčnost njihovih proizvodov.

Konkurenčnost in gospodarska rast sta ustvarjeni na podlagi sistema mednarodne ekonomije in socialnih odnosov, socialnih in ekonomskih zakonov države ter institucionalnega okolja. Vsi trije dejavniki vplivajo na naravne vire, tehnološke sposobnosti, organizacijsko ureditev in lastnosti proizvodov na trgu. Sistem mednarodnih odnosov vpliva na politiko države in prek nje na institucionalno ureditev. Na drugi strani pa politika države in institucionalno okolje oblikujeta mednarodne gospodarske odnose (Hämäläinen, 2003, str. 23-32).

## **2 OCENJEVANJE AGREGATNE KONKURENČNOSTI DRŽAV**

Osrednja sistema ocenjevanja agregatne konkurenčnosti države sta Svetovni ekonomski forum (*World Economic Forum*, nadaljevanju WEF) in Institut za razvoj menedžmenta (*Institute for Management Development*, v nadaljevanju IMD). V nadaljevanju bom predstavila metodologijo ocenjevanja konkurenčnosti, ki sta jo razvila WEF in IMD.

### **2.1 Ocenjevanje globalne konkurenčnosti držav - WEF**

WEF pri svojem ocenjevanju izhaja iz mikroekonomskih temeljev rasti. Porter<sup>2</sup> predpostavlja, da gre gospodarstvo skozi tri stopnje razvoja konkurenčnosti. Prva je nizka stopnja razvoja in dohodka, kjer gospodarski razvoj temelji na lastnih proizvodnih faktorjih. Razvoj se nadaljuje prek srednje stopnje, ki temelji na investicijah in tuji tehnologiji. Gospodarstvo doseže visoko stopnjo razvoja takrat, ko temelji na lastnih inovacijah.

WEF izdaja poročilo globalne konkurenčnosti, s katerim prikazuje oceno konkurenčnosti velikega vzorca držav z makro in mikro agregati konkurenčnosti. Pri WEF uporabljajo za merjenje globalne konkurenčnosti tri osnovne agregatne indekse: agregatni indeks konkurenčnosti rasti (*Growth Competitiveness Index - GCI*), agregat mikroekonomske ali poslovne konkurenčnosti države (*Business Competitiveness Index – BCI*) ter krovni agregatni indeks globalne konkurenčnosti (*Index of Global Competitiveness – IGC*).

---

<sup>2</sup> Ekonomist E. M. Porter je stalni sodelavec WEF-a.

### **2.1.1 Indeks sposobnosti rasti – GCI**

Indeks sposobnosti rasti GCI vsebuje časovno komponento in ocenjuje osrednje pogoje za rast opazovane enote (države, gospodarstva, regije) v naslednjih petih do osmih letih. Trije za ekonomsko rast kritični mehanizmi so: kakovost makroekonomskega okolja, stanje javnih institucij in pomen tehnološke pripravljenosti. V indeksu GCI imajo mehanizmi različno težo glede na razvojno stopnjo regije. GCI sestavljajo trije indeksi, ki so pridobljeni z uporabo trdih in mehkih kazalnikov: indeks makroekonomskega okolja, indeks javnih institucij in indeks tehnologije.

WEF pri izračunu GCI razdeljuje držav v dve skupini. V prvo spadajo osrednja inovativna gospodarstva, v drugo skupino uvršča tehnološko periferna gospodarstva<sup>3</sup>. Avtorji na podlagi neoklasične teorije rasti poudarjajo, da je vir dolgoročne ekonomske rasti tehnološki napredek. Razlog za to so padajoči donosi ostalih potencialnih determinant rasti. V slabo razvitih državah imajo pomemben učinek na rast institucije in makroekonomsko okolje, zato ni nujno, da se gospodarska rast izboljšuje pri večji vzpostavitvi teh dveh faktorjev. Obratno velja za tehnološki napredek, saj zanj ne obstajajo padajoči donosi. V sistemu WEF tehnologija odraža ključno razliko med gospodarstvi in ima v skladu s Porterjevo opredelitvijo razvojne stopnje posamičnega gospodarstva različno težo. Osrednji položaj tehnologije predstavlja osrednjo inovativno prednost in dodano vrednost WEF-ovega sistema globalne konkurenčnosti držav. Slabost sistema pa je, da tehnologija ni edini ponder celovite opredelitve rasti, saj so si potenciali držav različni, prav tako tudi meje prehodov med državami (Chiaiutta, 2007, str. 33).

### **2.1.2 Indeks poslovne konkurenčnosti – BCI**

Globalno konkurenčnost države po WEF določa produktivnost podjetij, ki medsebojno konkurirajo na domačem in mednarodnem trgu ter vplivajo na razvoj konkurenčnih prednosti. WEF-ova teorija globalne konkurenčne prednosti temelji na predpostavki, da so pomembni tudi mikroekonomski pogoji. Indeks poslovne konkurenčne prednosti predstavlja komplementarni vidik in temelj GCI. Produktivnost podjetij na mikro ravni pomeni nujni pogoj za ustvarjanje blaginje in narodne konkurenčnosti. Za narodno konkurenčnost so pogoj makroekonomski in institucionalni dejavniki.

BCI sestavlja izdelanost in profesionalnost poslovanja, ekonomskih praks in strategij podjetij ter kakovost mikroekonomskega poslovnega okolja, v katerem podjetja med seboj tekmujejo. BCI ocenjuje osnovne pogoje, ki vplivajo na doseženo stopnjo produktivnosti na ravni države (Chiaiutta, 2007, str. 36-37).

---

<sup>3</sup> Merilo je število prijavljenih patentov v ZDA (meja je 15 na mio. prebivalcev).

### **2.1.3 Indeks globalne konkurenčnosti – IGC**

IGC sestavljajo dejavniki indeksov GCI in BCI, skupaj s še nekaterimi novimi dejavniki. V poročilu 2006-2007 je IGC postal osrednji krovni WEF-ov agregat.

IGC je izračunan na podlagi 91 kazalnikov in temelji na treh osnovnih principih. Z IGC WEF poskuša razviti celovito pojmovanje razvoja in razumevanje globalne konkurenčnosti. Razvoj globalnega sveta ni več možno opredeliti le s klasičnimi ekonomskimi dejavniki. Vključujejo se tudi dejavniki varnosti, miru in vpletenosti v mednarodne konflikte. Avtorji so razvili dvanajst stebrov dejavnikov konkurenčnosti (Tabela 1).

Drugi princip v celoten agregat integrira teorije razvojnih stopenj. V model IGC so vključene tri stopnje razvoja s tremi skupinami dejavnikov, ki predstavljajo tri agregatne indekse, ki sestavljajo IGC: osnovne zahteve, pospeševalci učinkovitosti, dejavniki inoviranja in izdelanosti.

Tretji princip, na katerem je zasnovan IGC, pomeni upoštevanje postopnega razvoja držav med razvojnimi stopnjami (tranzicija). V izračun IGC sta poleg razvojnih stopenj na osnovi proizvodnih dejavnikov, dejavnikov učinkovitosti in inovativnosti vključeni še dve vmesni, tranzicijski fazi razvoja (interval BDP), v katere so uvrščene države na prehodu (Chiaiutta, 2007, str. 42).

Tabela 1: Stopnja razvoja gospodarstev IGC 2006-2007, razporejenih v tri sklope – indekse, glede na težo svojega vpliva na razvoj

RAZVOJNA STOPNJA	KLJUČNI DEJAVNIKI ZA RAZVOJNO STOPNJO – TRIJE INDEKSI	TEŽE TREH INDEKSOV ZA STOPNJO RAZVOJA		
		O.Z.	P.U.	D.I.I.
<p>1. Razvoj gospodarstva temelji na <b>osnovnih proizvodnih dejavnikih</b> oziroma »factor driven stage«.</p> <p>Podjetja tekmujejo na podlagi cen. V to razvojno stopnjo se uvrščajo države, katerih BDP na prebivalca znaša manj kot 2.000 USD, ali ko delež izvoza primarnih dobrin v celotnem izvozu presega 70 %.</p>	<p><b>I. OSNOVNE ZAHTEVE (O.Z.)</b></p> <p>1. INSTITUCIJE 2. INFRASTRUKTURA 3. MAKROEKONOMIJA 4. ZDRAVJE IN OSNOVNA IZOBRAZBA</p>	<b>50 %</b>	<b>40 %</b>	<b>10 %</b>
<p>2. Razvoj temelji na <b>dejavnih učinkovitosti</b> oziroma »efficiency-driven stage«.</p> <p>Učinkovitost proizvodnih načinov in procesov postaja ključni dejavnik konkurenčnosti. Sem spadajo države, katerih BDP na prebivalca je med 3.000 USD in 9.000 USD in njihov delež izvoza primarnih dobrin v celotnem izvozu ne presega 70 %.</p>	<p><b>II. POSPEŠEVALCI UČINKOVITOSTI (P.U.)</b></p> <p>5. VIŠJA IZOBRAZBA IN USPOSABLJANJE 6. UČINKOVITOST TRGA 7. UČIKOVITOST TRGA DELA 8. RAZVITOST FINANČNEGA TRGA 9. TEHNOLOŠKA RAZVITOST IN OPREMLJENOST 10. VELIKOST TRGA</p>	<b>40 %</b>	<b>50 %</b>	<b>10 %</b>
<p>3. Razvoj gospodarstva temelji na <b>inovativnosti</b> oziroma »innovation-driven stage«.</p> <p>Uspešna gospodarstva ne morejo več ohranjati konkurenčnih prednosti ne na podlagi cen ne glede na kakovost istovrstnih proizvodov. Razvijati morajo nove proizvode. Sem sodijo države z več kot 17.000 USD na prebivalca in z deležem izvoza primarnih dobrin v celotnem izvozu manjšim od 70 %.</p>	<p><b>III. DEJAVNIKI INOVIRANJA IN IZDELANOSTI (D.I.I.)</b></p> <p>11. POSLOVNA IZDELANOST 12. INOVACIJE</p>	<b>30 %</b>	<b>40 %</b>	<b>30 %</b>

Opombe: O.Z. – podindeks osnovnih zahtev, P.U. – podindeks pospeševalcev učinkovitosti, D.I.I. – podindeks dejavnikov inoviranja in izdelanosti.

Vir: Chiaietta A., 2007, str. 42.

## 2.2 Ocenjevanje svetovne konkurenčnosti držav – IMD

Sistem IMD predstavlja statistični vidik konkurenčnosti držav. IMD-jev sistem je manj teoretičen in sistematičen kot je sistem WEF. Svetovna konkurenčnost IMD ocenjuje s teorijo specializacije in mednarodne trgovine. Po IMD-ju so pokazatelji svetovne konkurenčnosti štirje kardinalni dejavniki, ki imajo enako težo pri izračunu agregata. IMD ima širok pristop, ki temelji na širšem izboru mehkih in trdih indikatorjev. Definicija svetovne konkurenčnosti IMD temelji na dveh lastnostih, ki jih je opredelil Garelli (2005, str. 609): prvi je koncept svetovne konkurenčnosti držav, ki odraža spreminjanje in izginjanje mej med narodi, idejami, vrednotami, znanjem itd. Druga pomembna lastnost so kompetence. Z njimi je Garelli označil sposobnost družbenih akterjev za doseganje blaginje in dobička. Dodaten vidik ocenjevanja svetovne konkurenčnosti je »stretching« ali raztegovanje nacionalnih sposobnosti doseganja blaginje in dobička. Tako naj bi primerjava uvrstitev spodbujala vlade, narode, podjetja in posameznike, da se razvijajo in nadgrajujejo svoje zmožnosti. IMD-jeva akademska definicija svetovne konkurenčnosti zajema vse vidike konkurenčnosti: »Konkurenčnost narodov je področje ekonomske teorije, ki analizira dejstva in politike, ki oblikujejo sposobnost naroda, da ustvari in trajno razvije okolje, ki vzdržuje ustvarjanje večje vrednosti za podjetje in blaginje za svoje prebivalce.« (Garelli, 2005, str. 609).

Tabela 2: Sestava agregatnega indeksa svetovne konkurenčnosti – dejavniki svetovne konkurenčnosti držav po IMD

TEMELJNI DEJAVNIKI (agregatni indeks)	DEJAVNIKI KONKURENČNOSTI	ŠTEVILO KAZALNIKOV
	(podindeksi)	
USPEŠNOST GOSPODARSTVA	I. Domače gospodarstvo	28 kazalnikov
	II. Mednarodna trgovina	20 kazalnikov
	III. Mednarodne investicije	17 kazalnikov
	IV. Zaposlenost	8 kazalnikov
	V. Cene	4 kazalniki
UČINKOVITOST VLADE	VI. Javne finance	11 kazalnikov
	VII. Fiskalna politika	15 kazalnikov
	VIII. Institucionalno okolje	16 kazalnikov
	IX. Poslovna zakonodaja	20 kazalnikov
	X. Socialni okvir	11 kazalnikov
USPEŠNOST PODJETIJ	XI. Produktivnost in učinkovitost	9 kazalnikov
	XII. Trg dela	21 kazalnikov
	XIII. Finance	21 kazalnikov
	XIV. Prakse upravljanja	11 kazalnikov
	XV. Odnos in vrednote	7 kazalnikov
INFRASTRUKTURA	XVI. Osnovna infrastruktura	22 kazalnikov
	XVII. Tehnološka infrastruktura	20 kazalnikov
	XVIII. Znanstvena infrastruktura	22 kazalnikov
	XIX. Zdravje in okolje	17 kazalnikov
	XX. Izobraževanje	14 kazalnikov

Vir: Chiaietta A., 2007, str. 45.

### **2.2.1 Dejavniki svetovne konkurenčnosti in sistem merjenja**

IMD ima za izračun agregatnega indeksa konkurenčnosti (*World Competitiveness Index* – v nadaljevanju WCI) veliko širši izbor kazalcev kot WEF pri izračunu IGC. Kriteriji za izbiro indikatorjev temeljijo na ekonomski teoriji, mednarodnih virih in mnenju poslovnih skupnosti, vladnih agencij in akademikov.

IMD ne tehta kazalcev glede na teoretične predpostavke in razvojno stopnjo države. WCI izračunava s kombinacijo izbranih mehkih in trdih kazalnikov. Trda merila imajo približno 2/3 teže v izračunu WCI, mehka pa okoli 1/3. Mehke podatke IMD pridobiva iz ankete EOS, ki jo izvede v prvi polovici leta v proučevanih državah (Chiaietta, 2007, str. 44-45).

### **2.2.2 Agregatni indeks svetovne konkurenčnosti - WCI**

Agregatni indeks WCI sestavljajo 4 indeksi temeljnih dejavnikov konkurenčnosti, od katerih vsakega sestavlja po pet podindeksov, ki nimajo enakega števila kazalnikov. IMD vsako leto sprti izračuna rezultate za preteklih pet let, s čimer želijo primerjati vpliv spremembe kazalcev na končni izračun. Z metodo standardnih odklonov izračunajo standardizirano vrednost vseh kazalcev, ki je osnova za razvrščanje in mednarodno primerjavo. Rezultati kazalcev držav, ki so uporabljeni pri izračunu agregatnega indeksa, se razvrstijo po velikosti. Država z najvišjo standardizirano vrednostjo je uvrščena kot prva, z najnižjo pa zadnja. Državne statistike se nato uporabijo za izračun agregatnega indeksa (Chiaietta, 2007, str. 45-46).

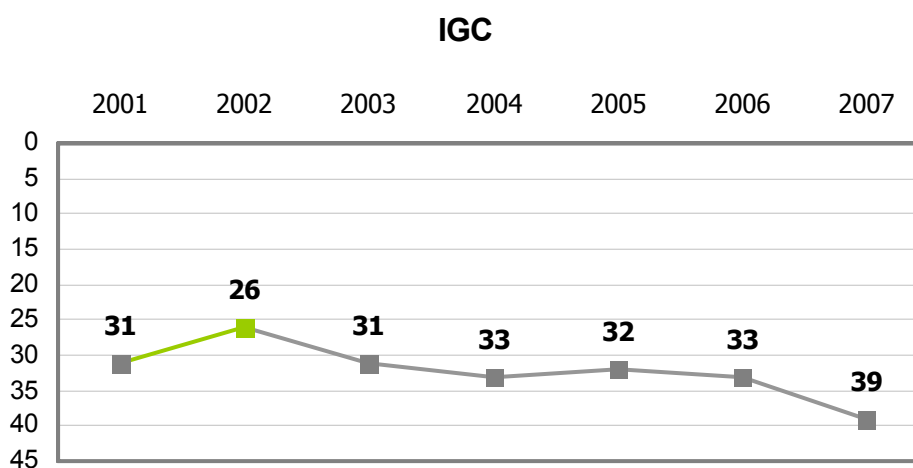
## **3 KONKURENČNOST SLOVENIJE PO METODAH WEF IN IMD TER PREIMERJAVA Z OSTALIMI EVROPSKIMI IN KONKURENČNIMI DRŽAVAMI**

V nadaljevanju bom predstavila konkurenčnost Slovenije v primerjavi z ostalimi evropskimi državami. V analizo bom vključila tudi Švico in ZDA, ki sta bili v letih 2006 in 2007 najbolj konkurenčni državi sveta. Države bom primerjala na podlagi metodologij WEF in IMD. Slovenija se po sistemih konkurenčnosti uvršča zelo različno, vendar je pri obeh metodah mogoče opaziti v zadnjih nekaj letih stagnacijo Slovenije.

### 3.1 Globalna konkurenčnost Slovenije v obdobju od leta 2001 do leta 2007 (WEF)

Konkurenčnost Slovenija se je glede na indeks IGC v obdobju od leta 2001 do 2007 gibala različno. V letu 2002 je dosegla 26. mesto (od 80 obravnavanih držav), ki je bilo najboljše v celotnem obravnavanem obdobju. Indeks IGC je najbolj padel v letu 2007. Dosegla je 39. mesto (od 131 obravnavanih držav). V primerjavi z letom 2006 je Slovenija zgubila kar šest mest.

Slika 3: Gibanje indeksa globalne konkurenčnosti Slovenije v obdobju od leta 2001 do 2007



Vir: Porter M. E., Sachs J. D. & McArthur J. W., 2002; Cornelius P., 2003; Sala-X-Martin X., 2004; Lopez-Carlos A., 2005, 2006, 2007.

Slovenija je v letu 2001 dosegla 31. mesto najbolj konkurenčne države. Glede na osnovne kazalnike, ki so osnova za izračun indeksa IGC, je dosegla 30. mesto na področju tehnološke pripravljenosti in institucij.

V letu 2002, ki je bilo najboljše, je bila Slovenija najbolj uspešna na področju institucij (23. mesto). Najslabša je bila na področju makroekonomskega okolje, kjer je dosegla 50. mesto. Konkurenčnost Slovenije je v letu 2003 padla, saj je dosegla 31. mesto. Padec konkurenčnosti se je nadaljeval tudi v letu 2004, ko je Slovenija pristala na 33. mestu. V letu 2005 je dosegla 32. mesto. Najbolj konkurenčna je bila na področju tehnološke pripravljenosti in učinkovitosti trga. Ponovno pa se je kot slabost izkazalo področje makroekonomije. V letu 2006 se ponovil rezultat iz leta 2004. Na področju zdravstva in osnovne izobrazbe je dosegla 19. mesto. Najslabše se je uvrstila na področju učinkovitosti trga, kjer je dosegla 63. mesto.

Na slabo konkurenčnost Slovenije v letu 2007 je imela največji vpliv slaba uvrstitev pri kazalcu velikosti trga. Uvrstila se je na 72. mesto. Celotno uvrstitev zmanjšujejo tudi kazalci učinkovitosti trga dela, razvitost finančnega trga ter institucije. Konkurenčnost Slovenije je v letu 2007 povečevalo področje zdravstva in osnovne izobrazbe, kjer je zasedla 22. mesto. Vendar je bilo slednje področje v primerjavi z letom 2006 slabše.

### **3.2 Poslovna konkurenčnost Slovenije v obdobju od leta 2001 do leta 2007 (WEF)**

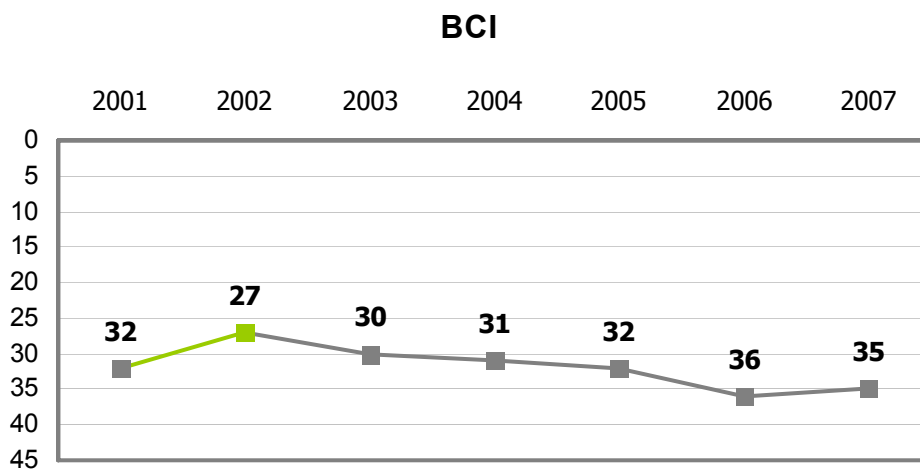
Indeks poslovne konkurenčnosti Slovenije je v letu 2001 dosegel 32. mesto. Tudi poslovna konkurenčnost Slovenije je bila najboljša v letu 2002, indeks BCI je dosegel 27. mesto. V obdobju od leta 2003 do leta 2005 je poslovna konkurenčnost Slovenije enakomerno padala in leta 2005 dosegla 32. mesto. Poslovna konkurenčnost v letu 2006 je dosegla 36. mesto, kar je najslabša uvrstitev v obravnavanem obdobju. Indeks BCI se je v letu 2007 uvrstil na 35. mesto.

Poslovna konkurenčnost Slovenije je bila v letu 2001 v primerjavi z ostalimi leti obravnavanega obdobja povprečna. Uspešna je bila predvsem na področju samega poslovanja in strategij podjetij (28. mesto), medtem ko je bila slabša na področju kakovosti nacionalnega poslovnega okolja (35. mesto). V letu 2002 se je poslovna konkurenčnost povečala na obeh področjih. Izboljšala se je predvsem kakovost nacionalnega poslovnega okolja, saj je dosegla 27. mesto, kar je osem mest višje kot leto poprej. Vendar pa so se že v letu 2003 dejavniki na področju kakovosti nacionalnega poslovnega okolja poslabšali, kar je povzročilo padec poslovne konkurenčnosti Slovenije. Kljub temu da je na področju kakovosti nacionalnega poslovnega okolja prišlo do sprememb v pozitivno smer, je kazalnik poslovanja in strategije podjetij ostal nespremenjen, poslovna konkurenčnost je v letu 2004 padla za eno mesto.

V letu 2005 se je nadaljeval padec poslovne konkurenčnosti. V letu 2006 se je izredno poslabšal kazalnik poslovanja in strategij podjetij. Poslabšal se je tudi kazalnik kakovosti nacionalnega poslovnega okolja. Poslovna konkurenčnost Slovenije je bila v letu 2006 najnižja in je dosegla 36. mesto. V letu 2007 se je gibanje poslovne konkurenčnosti ponovno obrnilo v pozitivno smer. Poslovna konkurenčnost je dosegla 35. mesto, dejavniki na področju poslovanja in strategij podjetij so se izboljšali, kakovost nacionalnega poslovnega okolja pa je ostala nespremenjena.



Slika 4: Gibanje indeksa poslovne konkurenčnosti Slovenije v obdobju od leta 2001 do 2007



Vir: Porter M. E., Sachs J. D. & McArthur J. W., 2002; Cornelius P., 2003; Sala-X-Martin X., 2004; Lopez-Carlos A., 2005, 2006, 2007.

### 3.3 Primerjava konkurenčnosti Slovenije z ostalimi državami v letih 2006 in 2007 (WEF)

V nadaljevanje bom podrobneje analizirala konkurenčnost Slovenije v primerjavi z ostalimi državami v letih 2006 in 2007. Osredotočila se bom na rezultate, ki jih podaja WEF v svojih poročilih. Podrobneje bom analizirala gibanje agregatnih indeksov globalne in poslovne konkurenčnosti in vseh podindeksov, ki določajo dejavnike za globalno in poslovno konkurenčnost držav, med državami ter med leti.

Uvrstitve in posamezne vrednosti indeksov obravnavanih držav v letih 2006 in 2007 so prikazane v Tabeli 3 na strani 21.

#### 3.3.1 Globalna in poslovna konkurenčnost Slovenije v letu 2006

V letu 2006 je bila najbolj globalno konkurenčna Švica. Od članic EU je najvišje mesto dosegla Finska, ki je bila v skupni razvrstitvi takoj za Švico. Četrta globalno najkonkurenčnejša je bila Danska. ZDA so bile v letu 2006 najbolj poslovno konkurenčne. Od držav članic EU je bila Nemčija prva po poslovni konkurenčnosti oziroma druga od vseh obravnavanih držav.

## 1) GLOBALNA KONKURENČNOST – IGC

Po IGC je Slovenija v letu 2006 dosegla 33. mesto. Povprečja EU-25 Slovenija v obravnavanem obdobju ni dosegla in je bila manj konkurenčna za sedem mest. Za štiri mesta je bila boljša od povprečja EU-10. Po IGC je bila globalno konkurenčnejša od Portugalske, Latvije, Slovaške, Malte, Litve, Madžarske, Italije, Cipra, Grčije in Poljske. Od novih članic EU sta bili bolj konkurenčni Češka (29. mesto) in Estonija (25. mesto).

- **Osnovni pogoji konkurenčnosti**

Pri podineksu osnovnih pogojev konkurenčnosti je bila Slovenija v letu 2006 uvrščena na 36. mesto. Povprečje EU-25 je bilo boljše za osem mest. Slovenija je imela boljše osnovne pogoje od EU-10, njena uvrstitev je bila boljša za sedem mest. Od novih članic je prehitela Poljsko, Madžarsko, Slovaško, Litvo, Latvijo, Malto, Češko in Ciper. Osnovni pogoji konkurenčnosti Slovenije so bili v letu 2006 boljši tudi od Grčije in Italije. Na obravnavnem področju je bila v letu 2006 konkurenčnejša nova članica Estonija.

- **Pospeševalci učinkovitosti**

Konkurenčnost Slovenije je na področju pospeševalcev učinkovitosti v letu 2006 dosegla 30. mesto. Na obravnavanem področju je bila boljša od povprečja EU-10, medtem ko povprečja EU-25 ni dosegla. Od novih držav članic je prehitela Poljsko, Ciper, Litvo, Latvijo, Slovaško, Malto in Madžarsko. Slovenijo sta prehiteli Češka (27. mesto) in Estonija (19. mesto). Od starih članic je bila konkurenčnejša od Grčije, Italije in Portugalske.

- **Dejavniki inoviranja in izdelanosti**

Uvrstitev Slovenije je bila pri podindeksu dejavnikov inoviranja in izdelanosti na 34. mesto. V primerjavi s povprečjem EU-25 je bila Slovenija slabša za šest mest. Dosegla je povprečje EU-10 in bila boljša za devet mest. Na obravnavnem področju je bila Slovenija v letu 2006 konkurenčnejša od vseh novih članic, ponovno sta jo prehiteli le Češka in Estonija. Slovenija je od starih članic prehitela Grčijo in Portugalsko.

## 2) POSLOVNA KONKURENČNOST – BCI

Slovenija je v letu 2006 po BCI dosegla 36. mesto. Bila je poslovno konkurenčnejša od Italije, Madžarske, Slovaške, Malte, Litve, Cipra, Latvije, Grčije in Poljske. Povprečje EU-10 je bilo slabše za štiri mesta, medtem ko je bila uvrstitev povprečja EU-25 boljša za devet mest. V letu 2006 sta bili na obravnavanem področju od novih članic konkurenčnejši Češka in Estonija.

- **Poslovanje in strategije podjetij**

V letu 2006 je Slovenija dosegla 36. mesto. S tem je dosegla povprečje novih članic, ne pa tudi povprečja starih. Na področju poslovanja in strategij podjetij so bile v letu 2006 od novih

članic bolje uvrščene Madžarska, Češka in Estonija. Od starih članic je bila boljša od Grčije in Italije.

Tabela 3: Globalna konkurenčnost Slovenije in drugih držav po indeksih v poročilu WEF v letih 2006 in 2007

Države	Agregatni indeks WEF				Podindeksi dejavnikov IGC						Podindeksi BCI			
	IGC		BCI		Osnovni pogoji konkurenčnosti institucije, infrastruktura, makroekonomija, zdravje in osnovna izobrazba		Pospeševalci učinkovitosti: visoka izobrazba in usposabljanje, učinkovitost trga, tehnološka pripravljenost		Dejavniki inoviranja in izdelanosti: poslovna izdelanost, inovacije		Poslovanje in strategije podjetij		Kakovost nacionalnega poslovnega okolja	
	Indeks globalne konkurenčnosti		Poslovna konkurenčnost											
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
r/v	r/v	r	r	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r	r	r	r	
Avstrija	17/ 5,3	15/5,2	12	8	18/ 5,6	10/5,6	20/ 5,2	21/5,0	12/ 5,3	11/5,2	14	8	10	9
Belgija	20/ 5,3	20/ 5,1	17	15	17/ 5,6	20/5,5	23/ 5,1	22/5,0	14/ 5,2	15/5,1	17	13	13	16
Bolgarija	72/4,0	79/3,9	83	83	62/4,5	76/4,2	70/3,7	72/3,8	85/3,3	91/3,3	81	95	95	77
Ciper	46/ 4,4	55/4,2	45	45	37/ 5,0	31/5,2	44/ 4,3	53/4,1	49/ 3,8	55/3,8	43	66	67	39
Češka	29/ 4,7	33/4,6	32	32	42/ 4,9	42/ 4,9	27/ 4,7	30/4,5	27/ 4,5	28/4,3	32	31	28	32
Danska	4/ 5,7	3/5,6	5	5	1/ 6,2	1/6,1	6/ 5,6	4/5,4	7/ 5,4	8/5,4	6	5	6	5
Estonija	25/ 5,1	27/4,7	24	26	30/ 5,3	29/4,7	19/ 5,2	27/4,7	32/ 4,2	35/4,1	24	35	35	26
Finska	2/ 5,8	6/5,5	3	3	3/ 6,1	2/6,1	4/ 5,6	14/5,2	6/ 5,7	6/ 5,7	3	9	8	3
Francija	18/ 5,3	18/ 5,2	16	17	15/ 5,7	13/5,7	22/ 5,1	20/5,1	13/ 5,3	16/5,1	18	12	11	18
Grčija	47/ 4,3	65/6,1	49	53	40/5,0	70/4,3	47/ 4,2	80/3,7	45/ 3,9	70/3,6	47	57	53	52
Irška	21/ 5,2	22/5,0	22	24	23/ 5,5	27/5,3	18/ 5,2	19/5,0	19/ 5,0	22/4,8	23	22	17	24
Italija	42/ 4,5	46/4,4	38	42	48/ 4,7	54/4,5	40/ 4,4	39/4,38	31/ 4,3	32/4,2	42	32	32	45
Latvija	36/ 4,6	45/4,4	47	54	41/ 4,9	47/4,7	36/ 4,5	42/4,3	58/ 3,7	72/3,5	48	62	47	51
Litva	40/ 4,5	38/4,5	43	39	45/ 4,8	43/4,8	38/ 4,4	41/4,3	44/ 4,0	44/3,9	45	39	37	43
Luksemburg	22/ 5,2	25/4,9	n.p.	n.p.	10/ 5,7	15/5,7	24/ 5,0	25/4,7	23/ 4,8	24/4,6	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Madžarska	41/ 4,5	47/4,3	39	47	52/ 4,6	55/4,5	32/ 4,6	40/4,3	39/ 4,1	43/4,0	35	56	43	46
Malta	39/ 4,5	56/4,2	41	40	39/ 5,0	41/4,9	33/ 4,6	54/4,1	53/ 3,8	58/3,7	40	60	63	38
Nemčija	8/ 5,6	5/5,5	2	2	9/ 5,8	9/5,8	17/ 5,2	11/5,3	3/ 5,9	3/ 5,7	2	2	2	2
Nizozemska	9/ 5,6	10/5,4	6	7	8/ 5,9	7/5,9	9/ 5,5	9/5,3	11/ 5,4	12/5,4	5	7	7	7
Poljska	48/ 4,3	51/4,3	53	56	57/ 4,6	64/4,4	48/ 4,2	43/4,3	51/ 3,8	61/3,7	53	55	49	56
Portugalska	34/ 4,6	40/4,5	28	30	34/ 5,2	35/5,1	37/ 4,5	33/4,5	37/ 4,1	38/4,0	26	40	40	29
Romunija	68/4,1	74/4,0	74	73	83/4,2	88/4,1	55/4,0	82/3,7	73/3,5	86/3,4	73	81	73	74
Slovaška	37/ 4,6	41/4,4	40	44	47/ 4,7	50/4,6	34/ 4,6	34/4,5	43/ 4,0	52/3,8	39	45	45	44
<b>Slovenija</b>	<b>33/ 4,6</b>	<b>39/4,4</b>	<b>36</b>	<b>35</b>	<b>36/ 5,2</b>	<b>37/5,1</b>	<b>30/ 4,6</b>	<b>38/4,4</b>	<b>34/ 4,2</b>	<b>30/4,2</b>	<b>36</b>	<b>29</b>	<b>34</b>	<b>34</b>
Španija	28/ 4,8	29/4,7	30	27	25/ 5,4	26/5,3	28/ 4,6	26/4,7	30/ 4,3	31/4,2	31	30	31	27
Švedska	3/ 5,7	4/5,5	7	4	7/ 6,0	6/6,0	2/5,7	8/5,3	5/ 5,7	5/5,6	8	3	3	4
Zdr. kraljestvo	10/ 5,5	9/5,4	8	11	14/ 5,7	16/5,6	7/ 5,6	2/5,5	10/ 5,4	14/5,1	7	11	9	11
EU-27 <sup>5</sup>	29/4,9	33/4,8	31	32	32/5,2	35/5,1	29/4,8	33/4,6	32/4,5	36/4,1	31	35	33	32
EU-25 <sup>4</sup>	26/ 5,0	29/4,9	27	28	28/ 5,3	31/5,2	26/ 4,9	29/4,7	28/ 4,6	31/4,3	27	30	27	26
EU-10 <sup>1</sup>	37/ 4,6	43/4,4	40	42	43/ 4,9	44/4,8	34/ 4,6	40/4,4	43/ 4,0	48/3,9	39,5	48	45	41
EU-12 <sup>2</sup>	43/4,5	49/4,3	46	48	48/4,8	50/4,7	39/4,5	46/4,3	49/3,9	55/3,8	46	54,5	51	47
EU-15 <sup>3</sup>	19/ 5,2	21/5,2	17	18	18/ 5,6	22/5,5	20/ 5,1	22/4,9	18/ 5,0	21/4,9	18	18	17	18
Švica	1/5,8	2/5,6	4	6	5/6,0	4/6,0	5/5,6	7/5,3	2/5,9	1/5,7	4	4	4	6
ZDA	6/5,6	1/5,6	1	1	27/5,4	23/5,4	1/5,7	1/5,8	4/5,8	4/5,7	1	1	1	1

Opombe: WEF za GCI primerja v letu 2006 125 držav, v letu 2007 pa 131 držav. Za BCI primerja v letu 2006 121 držav in v letu 2007 127 držav. Za primerjavo med leti najbolje služijo uvrstitve. Zaradi metodologije vrednosti indeksov med leti niso povsem primerljive in služijo predvsem primerjavi relativnih razlik med dejavniki in državami v posameznem letu. <sup>1</sup>V EU-10 so zajete države, ki so vstopile v EU leta 2004. <sup>2</sup>V EU-12 so zajete države, ki so vstopile v EU leta 2004 in 2007. <sup>3</sup>V EU-15 so zajete stare države članice. <sup>4</sup>EU-25 predstavlja povprečje vseh držav članic do leta 2007. <sup>5</sup>V EU-27 sta poleg starih in novih članic iz leta 2004 upoštevani tudi Bolgarija in Romunija, ki sta vstopili v EU leta 2007. Zaradi primerjave so podani podatki tudi za leto 2006. r – rang; v – vrednost; n.p. – ni podatka.

Vir: Lopez-Carlos A., 2006, 2007; Chiaiutta A., 2007, str. 53; lastni preračuni.

- **Kakovost nacionalnega poslovnega okolja**

Kakovost nacionalnega poslovnega okolja Slovenije je bila v letu 2006 34. in s tem najbolj konkurenčna. Za sedem mest je bila slabša od povprečja EU-25, za kar enajst mest pa je prehitela povprečje EU-10. Slovenija je bila na obravnavnem področju konkurenčnejša od vseh novih članic, izjema je bila le Češka, ki je dosegla 28. mesto. Slovenija je bila boljša tudi od Grčije in Portugalske.

V letu 2006 je bila Slovenija med bolj konkurenčnimi novimi članicami, tako na področju globalne kot tudi na področju poslovne konkurenčnosti. Slovenija je v letu 2006 z nekaj razkoraki sledila konkurenčnosti Češke. Slednja je bila konkurenčnejša skoraj na vseh področjih, razen na področju osnovne konkurenčnosti, kjer je bila Slovenija za mesto boljša. Estonija je nova članica, ki je bila v letu 2006 najbolj konkurenčna nova članica EU. Slovenija je imela v primerjavi z Estonija za eno mesto bolj kakovostno nacionalno poslovno okolje. V primerjavi s starimi članicami EU je bila Slovenija v letu 2006 globalno konkurenčnejša od Grčije, Italije in Portugalske. Na področju poslovne konkurenčnosti je bila boljša od Grčije in Italije.

### **3.3.2 Globalna in poslovna konkurenčnost Slovenije v letu 2007**

ZDA so bile najbolj globalno konkurenčne v letu 2007, takoj za njimi je bila uvrščena Švica leta 2006. Na tretjem mestu je bila Danska, na petem Nemčija in na šestem Finska. Na področju poslovne konkurenčnosti so bile prve tri uvrščene države iste kot leta 2006. Najbolj poslovno konkurenčne so bile ZDA, sledili sta jim Nemčija in Finska.

#### **1) GLOBALNA KONKURENČNOST – IGC**

Slovenija je v letu 2007 svojo uvrstitev, merjeno z agregatom IGC, na splošno poslabšala. Agregatni indeks IGC se je v primerjavi z letom 2006 poslabšal kar za šest mest. V letu 2007 je dosegla 39. mesto. V primerjavi s povprečjem EU-10 je bila konkurenčnejša, ravno tako tudi v primerjavi s povprečjem EU-12. Slovenija je bila v letu 2007 bolj konkurenčna od Slovaške, Latvije, Madžarske, Poljske, Cipra, Malte, Romunije in Bolgarije. Za eno mesto jo je prehitela Litva. Kar nekaj mest višje pa sta bili Češka in Estonija. V primerjavi s povprečjem starih članic EU, agregatni indeks IGC Slovenije zaostaja za osemnajst mest. Slovenija je globalno konkurenčnejša od Grčije, Italije in Portugalske. Če primerjamo globalno konkurenčnost Slovenije s povprečjem EU-25 in EU-27, je Slovenija slabša od obeh povprečij.

- **Osnovni pogoji konkurenčnosti**

Podindeks dejavnikov IGC, ki zajema osnovne pogoje konkurenčnosti, je v primerjavi z letom 2006 padel za eno mesto. Dosegel je 37. mesto. Slovenija na tem področju ni bila konkurenčnejša od povprečja EU-25, v primerjavi s povprečjem EU-27 je bila za dve mesti slabša. Prav tako je daleč od povprečja EU-15.

Od starih članic EU je Slovenija konkurenčnejša od Grčije in Italije na področju institucij, infrastrukture, makroekonomije ter zdravstva in osnovne izobrazbe. V letu 2007 je Slovenija na področju osnovnih pogojev konkurenčnosti preseгла povprečje EU-10 za sedem mest ter povprečje EU-12 za trinajst mest. Slovenija je na obravnavanem področju konkurenčnejša od Romunije, Bolgarije, Poljske, Madžarske, Slovaške, Latvije, Litve, Češke in Malte. Od novih članic sta od Slovenije na tem področju konkurenčnejša Ciper za šest mest ter Estonija, ki je boljša za osem mest.

- **Pospeševalci učinkovitosti**

Drugi podindeks dejavnikov IGC zajema pospeševalce učinkovitosti. Upošteva visoko izobrazbo in usposabljanje, učinkovitost trga ter tehnološko pripravljenost. V letu 2007 je Slovenija na tem področju poslabšala svojo konkurenčnost, saj je v primerjavi z letom 2006 padla za osem mest in dosegla 38. mesto. Za dve mesti je bila konkurenčnejša od povprečja EU-10 in za osem mest od povprečja EU-12. V primerjavi z novimi državami članicami je boljša od Romunije, Bolgarije, Malte, Cipra, Poljske, Latvije in Litve. Bolj konkurenčne na obravnavanem področju so Slovaška (za štiri mesta), Češka (za osem mest) in Estonija (enajst mest). V primerjavi s starimi članicami EU je močno prehitela Grčijo in za eno mesto Italijo. V letu 2007 Slovenija na obravnavanem področju ni dosegla povprečja EU-25 in EU-27.

- **Dejavniki inoviranja in izdelanosti**

Zadnji podindeks, ki zajema dejavnike IGC, je indeks dejavnikov inoviranja in izdelanosti. Zajema področje poslovne izdelanosti in inovacij. Slovenija je v letu 2007 dosegla 30. mesto. Na tem področju je Slovenija leta 2007, v primerjavi z letom 2006, izboljšala svojo konkurenčnost za štiri mesta. Slovenija je bila boljša od povprečja EU-25 in EU-27, vendar ne dosega povprečne konkurenčnosti podindeksa poslovne izdelanosti in inoviranja starih članic EU, ki dosegajo 21. mesto. Od starih članic EU je bila na obravnavanem področju konkurenčnejša od Grčije, Italije in Španije. Povprečje EU-10 dosega 48. mesto, kar pomeni, da je bila v letu 2007 Slovenija konkurenčnejša od povprečja novih članic EU. Prav tako močno presega uvrstitev EU-12. V letu 2007 je bila Slovenija na tem področju boljša od vseh novih članic EU, razen od Češke. Slednja je na področju poslovne izdelanosti in inovacij dosegla 28. mesto in za dve mesti prehitela Slovenijo.

## **2) POSLOVNA KONKURENČNOST – BCI**

Indeks BCI meri poslovno konkurenčnost. Slovenija je v letu 2007 povečala poslovno konkurenčnost za eno mesto in dosegla 35. mesto. Bila je poslovno konkurenčnejša od povprečij EU-10 (za sedem mest) in EU-12 (za trinajst mest). Od novih članic EU je bila poslovno konkurenčnejša od Bolgarije, Romunije, Poljske, Latvije, Madžarske, Cipra, Slovaške, Malte in Litve. Za tri mesta je bila manj poslovno konkurenčna od Češke in za devet mest od Estonije. Slovenija je v letu 2007 za povprečjem EU-15 zaostajala za sedemnajst mest. Na obravnavanem področju je bila konkurenčnejša od Grčije in Italije.

- **Poslovanje in strategije podjetij**

Prvi podindeks BCI zavzema poslovanje in strategije podjetij. Na tem področju je Slovenija leta 2007 v primerjavi z letom 2006 napredovala za sedem mest in dosegla 29. mesto. Presegla je povprečja EU-10 (za devetnajst mest), EU-12 (za petindvajset mest), EU-25 (za eno mesto) in EU-27 (za šest mest). V obravnavanem obdobju ni presegla konkurenčnosti povprečja EU-15 in je bila slabša za enajst mest. Slovenija je bila v letu 2007 na obravnavanem področju konkurenčnejša od vseh novih članic EU. Konkurenčnost poslovanja in strategij podjetij Slovenije je bila v obravnavanem obdobju večja tudi od Grčije, Italije, Portugalske in Španije.

- **Kakovost nacionalnega poslovnega okolja**

Konkurenčnost kakovosti nacionalnega poslovnega okolja meri drugi podindeks BCI. Konkurenčnost Slovenije je v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 ostala nespremenjena. Dosegla je 34. mesto. S svojo uvrstitvijo je presegla povprečja EU-10 (za sedem mest) in EU-12 (za trinajst mest). Od novih članic EU je bila na obravnavnem področju bolj konkurenčna od vseh, razen od Češke in Estonije. V primerjavi s povprečjem EU-15 je bila Slovenija v letu 2007 slabša za šestnajst mest. Ponovno je bila bolj konkurenčna od Grčije in Italije. S svojo uvrstitvijo ni presegla povprečij EU-25 in EU-27.

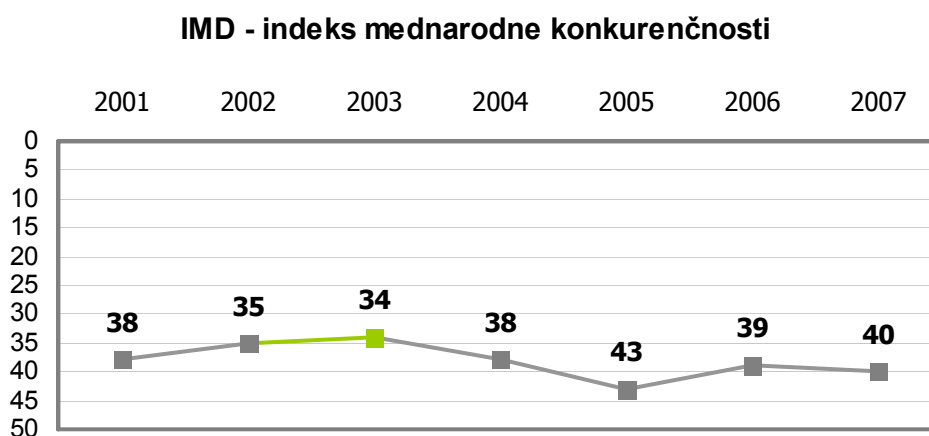
Slovenija je bila v letu 2007 glede na uvrstitev manj globalno konkurenčna. Napredovala je na področju dejavnikov inoviranja in izdelanosti. Svojo poslovno konkurenčnost je v primerjavi z letom 2006 izboljšala za eno mesto, predvsem zaradi večje konkurenčnosti na področju poslovanja in strategij podjetij. Iz analize je razvidno, da je bila Slovenija tudi v letu 2007 od novih članic manj konkurenčna predvsem od Estonije in Češke, ki sta bolje uvrščeni skoraj na vseh področjih. Od starih članic, od Italije in Grčije, je bila Slovenija bolj konkurenčna na vseh področjih. V primerjavi z letom 2006 je od držav s slabšo uvrstitvijo od Slovenije povečala svojo globalno konkurenčnost Malta. Uvrstitev je dvignila kar za pet mest. Svojo uvrstitev globalne konkurenčnosti so poslabšale Slovaška in Ciper za pet mest, Madžarska in Litva pa kar za šest mest.

### **3.4 Svetovna konkurenčnost Slovenije v obdobju od leta 2001 do leta 2007 (IMD)**

Mednarodna konkurenčnost Slovenije je po metodologiji IMD od leta 2001 do 2003 naraščala. V letu 2003 je bila Slovenija mednarodno najbolj konkurenčna v celotnem obravnavanem obdobju. V letu 2004 je Slovenija izgubila štiri mesta. Na področju učinkovitosti podjetij je dosegla 42. mesto, ravno tako je bila uvrstitev slaba na področju učinkovitosti vlade, kjer je dosegla 40. mesto. Mednarodna konkurenčnost se je zmanjšala tudi v letu 2005, kjer je dosegla 43. mesto, kar je najslabša uvrstitev v celotnem obravnavanem obdobju.

Slovenija je v letu 2005 padla na vseh področjih, ki določajo mednarodno konkurenčnost po IMD sistemu. Uvrstitev se je zmanjšala na področju uspešnosti gospodarstva (iz 30. mesta na 35. mesto), učinkovitosti vlade (iz 40. mesta na 42. mesto) in učinkovitosti podjetij (iz 42. mesta na 43. mesto). Konkurenčnost na področje infrastrukture je ostala nespremenjena (32. mesto). Mednarodna konkurenčnost Slovenije se je ponovno začela izboljševati v letu 2006, boljše je bilo predvsem področje uspešnosti gospodarstva. Leto 2007 je pomenilo ponovni padec mednarodne konkurenčnosti. Slovenija se je uvrstila na 40. mesto, izboljšala se je uspešnost gospodarstva, učinkovitost podjetij ter infrastruktura. Na področju učinkovitosti vlade so razmere ostale nespremenjene.

*Slika 5: Gibanje indeksa mednarodne konkurenčnosti Slovenije po IMD v obdobju od leta 2001 do 2007*



*Vir: IMD World Competitiveness Yearbook, od leta 2002 do leta 2007.*

### **3.5 Primerjava konkurenčnosti Slovenije z ostalimi državami v letih 2006 in 2007 (IMD)**

Na podlagi rezultatov IMD bom prikazala uvrstitve Slovenije v letih 2006 in 2007 po kazalcih svetovne konkurenčnosti ter jih primerjala z ostalimi državami EU in najbolj konkurenčnimi državami sveta.

Vrednosti agregatnih indeksov svetovne konkurenčnosti Slovenije in drugih držav po IMD v letih 2006 in 2007 so prikazane v Tabeli 4 na strani 26.

Tabela 4: Vrednosti agregatnih indeksov svetovne konkurenčnosti Slovenije in drugih držav po IMD v letih 2006 in 2007

Države	Agregatni indeks (WCI)		Uspešnost gospodarstva		Učinkovitost vlade		Učinkovitost podjetij		Infrastruktura	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v	r/v
Avstrija	13/79,30	11/83,18	27/45,09	21/53,28	15/60,25	10/69,68	5/75,90	11/76,12	12/65,74	13/71,25
Belgija	26/68,09	25/71,54	21/47,88	20/53,39	32/41,55	28/46,26	26/48,20	23/57,81	13/64,52	17/66,30
Bolgarija	41/50,87	41/48,74	39/38,28	31/48,57	37/38,44	38/41,23	42/26,85	54/11,01	40/29,70	41/31,74
Češka	28/63,00	32/59,62	23/46,77	29/48,76	29/44,67	41/39,31	30/43,99	36/38,85	25/46,36	27/49,18
Danska	5/86,03	5/91,93	29/44,63	18/53,95	3/76,58	4/82,16	3/80,84	3/88,48	3/71,85	4/80,71
Estonija	19/71,42	22/74,30	11/56,23	9/63,72	11/64,96	13/68,96	21/53,18	24/57,04	31/41,12	31/45,09
Finska	10/80,89	17/77,34	34/41,04	32/46,38	5/73,00	17/65,55	10/68,90	20/63,55	7/70,42	11/71,46
Francija	30/60,81	28/62,56	16/50,67	19/53,88	42/31,63	42/37,88	41/30,59	42/30,07	19/60,14	18/66,01
Grčija	36/54,15	36/57,43	43/36,36	46/38,87	40/35,61	30/45,78	40/32,75	35/39,54	29/41,66	34/43,12
Irška	11/80,65	14/81,86	9/57,02	25/51,26	7/71,75	5/79,42	6/74,84	8/79,67	24/48,76	24/54,67
Italija	48/43,53	42/48,27	44/36,14	39/43,67	52/13,67	51/21,90	47/15,67	47/23,76	34/38,43	35/41,33
Litva	-/-	31/61,07	-/-	37/43,86	-/-	26/48,15	-/-	29/43,70	-/-	30/46,16
Luksemburg	9/81,51	4/92,21	2/74,41	3/82,80	16/59,57	9/70,75	16/64,36	5/84,03	20/57,49	15/68,85
Madžarska	35/57,32	35/57,63	37/38,99	38/43,85	35/39,74	40/40,82	33/37,36	41/31,96	28/42,95	25/51,47
Nemčija	25/68,64	16/78,02	20/48,34	8/64,92	28/45,31	23/53,67	28/44,18	25/55,02	9/66,51	7/76,08
Nizozemska	15/75,93	8/85,86	17/50,48	5/67,20	18/54,28	18/64,58	14/65,94	10/76,59	16/62,79	10/72,68
Poljska	50/39,96	52/42,73	46/35,15	41/42,42	50/16,15	52/18,08	52/7,62	52/14,76	39/30,69	40/33,27
Portugalska	37/52,81	39/55,98	42/36,48	48/38,22	36/39,28	24/51,37	43/23,97	44/27,69	30/41,28	32/44,25
Romunija	49/42,13	44/47,29	41/36,67	35/44,59	46/27,41	45/31,72	50/10,83	50/19,33	48/23,39	42/31,10
Slovaška	33/57,44	34/57,72	47/34,60	42/42,17	22/52,25	37/42,13	31/40,25	28/48,46	37/32,42	38/35,72
<b>Slovenija</b>	<b>39/51,64</b>	<b>40/55,17</b>	<b>33/42,87</b>	<b>24/51,37</b>	<b>43/31,48</b>	<b>43/34,47</b>	<b>44/21,24</b>	<b>43/28,72</b>	<b>32/40,76</b>	<b>33/43,73</b>
Španija	31/58,38	30/61,21	32/43,12	27/50,42	34/40,19	29/45,95	36/34,61	33/39,80	26/45,40	29/46,26
Svedska	14/76,99	9/84,12	26/45,71	17/54,01	21/53,61	14/67,32	12/67,47	13/74,88	6/70,96	5/77,86
Zdr. kraljestvo	20/71,39	20/75,45	8/58,15	7/65,50	24/48,29	22/53,87	23/52,38	22/59,04	21/56,53	22/60,97
EU-24 <sup>2</sup>	27/64,0	26/67,1	28/45,4	26/52,0	28/46,1	27/50,9	28/44,4	29/48,7	24/50,0	24/54,6
EU-22 <sup>1</sup>	24/62,77	24/68,87	26/44,10	26/52,45	25/45,17	25/52,18	25/44,74	27/51,80	21/49,85	22/56,66
EU-9 <sup>2</sup>	37/54,2	37/56,0	35/41,2	32/47,7	34/39,4	37/40,5	38/30,2	40/32,6	35/35,9	34/40,8
EU-7 <sup>1</sup>	32/56,80	33/58,32	32/42,44	32/48,02	29/41,54	32/41,70	34/33,94	35/37,64	31/39,05	31/43,62
EU-15 <sup>3</sup>	22/69,3	20/73,8	25/47,7	22/54,5	25/49,6	22/57,1	23/52,0	23/58,4	18/57,5	18/62,8
ZDA	1/100,00	1/100,00	1/97,00	1/93,83	14/61,47	19/61,46	4/76,56	6/82,30	1/94,85	1/100,00

Opombe: IMD v letopisu 2007 izračunava agregatne indekse za 55 držav na podlagi 325 kazalnikov, razvrščenih po 20 indeksi, ki imajo enako težo. <sup>1</sup>V EU-7 so zajete nove države članice do leta 2007. V EU-22 so zajete države članice do leta 2007. <sup>2</sup>V EU-9 so zajete nove države članice, ki so vstopile v EU leta 2004 in 2007. V EU-24 so zajete vse države članice po letu 2007. IMD ne objavlja podatkov za tri nove države članice EU (Ciper, Latvija, Malta). <sup>3</sup>V EU-15 so zajete stare države članice EU. r – rang; v – vrednost

Vir: Chiaiutta A., 2007, str. 60, lastni preračuni.

### 3.5.1 Svetovna konkurenčnost Slovenije v letu 2006

V letu 2006 so bile najbolj svetovno konkurenčne ZDA, ki so imele najbolj uspešno gospodarstvo in najboljšo infrastrukturo. Od držav članic EU je bila najbolj konkurenčna Danska, ki je dosegla 5. mesto. Na področjih učinkovitosti vlade, učinkovitosti podjetij in infrastrukture je dosegla 3. mesto. Od novih članic EU je bila najbolj svetovno konkurenčna Estonija, ki je dosegla 19. mesto.

#### SVETOVNA KONKURENČNOST – WCI

Vrednost WCI Slovenije je v letu 2006 dosegla 51,64 točke, kar je zadostovalo za 39. mesto. Povprečna vrednost starih članic EU je 69,30 točke, kar pomeni 22. mesto na lestvici mednarodne konkurenčnosti. Vrednost Slovenije je v primerjavi s povprečjem starih članic v letu 2006 nižja za 17,66 točk. V primerjavi s povprečjem novih članic EU-7 je Slovenija v



letu 2006 za sedem mest mednarodno manj konkurenčna in dosega za 5,16 točk nižjo vrednost agregatnega indeksa WCI. V letu 2006 je vrednost povprečja WCI za EU-22 62,77 točk, kar je za 11,13 točk več kot vrednost Slovenije. Povprečje EU-22 uvršča na 24. mesto, kar je petnajst mest pred Slovenijo. V obravnavanem obdobju je bila Slovenija od novih članic EU mednarodno konkurenčnejša le od Poljske, ki je zasedla 50. mesto. Od stari članic EU je za devet mest prehitela le Italijo. Vrednost agregata WCI Italije je bila 43,53 točk, kar je za 8,11 točk manj od Slovenije.

- **Uspešnost gospodarstva**

Podindeks uspešnosti gospodarstva je za Slovenijo v letu 2006 znašal 42,78 točk in je pomenil, da je Slovenija 33. najbolj konkurenčna država na področju uspešnosti gospodarstva. V primerjavi s povprečjem EU-22 je Slovenija v letu 2006 na obravnavanem področju slabša za sedem mest. Slovenija je bila v primerjavi s povprečjem EU-15 za 4,83 točk manj konkurenčna in je zaostajala za osem mest. V letu 2006 je bila Slovenija za eno mesto manj konkurenčna od povprečja EU-7. Od starih članic je bila konkurenčnejša od Italije, Grčije, Portugalske in Finske. Od novih članic EU je bila uspešnost slovenskega gospodarstva v letu 2006 boljše od Slovaške, Poljske in Madžarske.

- **Učinkovitost vlade**

Drugi podindeks obravnava učinkovitost vlade. Slovenija je v letu 2006 dosegla 31,48 točk, kar je pomenilo, da se je uvrstila na 43. mesto. V primerjavi s povprečjem EU-7 je bila slabša za 10,06 točk. Od novih članic EU je na obravnavanem področju prehitela le Poljsko, ki je zasedla 50. mesto. Učinkovitost slovenske vlade je bila v letu 2006 v primerjavi s povprečjem EU-15 slabša za osemnajst mest. Na obravnavanem področju je od starih članic prehitela le Italijo, in sicer za devet mest oziroma 17,81 točk. V letu 2006 je bila vrednost povprečja EU-22 za dejavnike učinkovitosti vlade 45,17 točk in je dosegla 25. mesto. Slovenija je bila od povprečja EU-22 slabša za 13,69 točk.

- **Učinkovitost podjetij**

Učinkovitost podjetij je tretji podindeks. Slovenija je v letu 2006 na tem področju dosegla 21,24 točk in zasedla 44. mesto. V primerjavi s povprečjem EU-15 v letu 2006 je bila Slovenija za 30,76 točk manj konkurenčna na področju učinkovitosti podjetij. Konkurenčnejša je bila od Italije, ki je zasedla 47. mesto in dosegla 5,57 točk manj od Slovenije. Če primerjamo konkurenčnost učinkovitosti podjetij Slovenije s povprečjem EU-7 ugotovimo, da je tudi na tem področju manj konkurenčna, in sicer za 12,70 točk. Od novih članic EU je učinkovitost podjetij v Sloveniji večja le od Poljske, ki zaseda 52. mesto. V primerjavi s povprečjem EU-22 je bila Slovenija slabše uvrščena za devetnajst mest.

- **Infrastruktura**

Zadnji podindeks zajema dejavnike infrastrukture. Na tem področju je bila Slovenija v letu 2006 v primerjavi z ostalimi uvrstitvami najbolj konkurenčna in je zasedla 32. mesto ter vrednost 40,76. V primerjavi s povprečjem EU-7 v letu 2006 so bili dejavniki infrastrukture

Slovenije na obravnavnem področju za eno mesto slabši. Od novih članic je tudi na tem področju konkurenčnejša le od Poljske, in sicer za sedem mest. Povprečna vrednost dejavnikov infrastrukture EU-15 je v letu 2006 za 16,74 točk večja kot vrednost Slovenije. Povprečje EU-22 za obravnavano področje zaseda 21. mesto. Od starih članic je ponovno prehitela Italijo, in sicer za dve mesti.

Svetovna konkurenčnost Slovenija je bila po metodologiji IMD v letu 2006 zelo slaba. Konkurenčnost ji je zmanjševala predvsem slaba učinkovitost podjetij in vlade. V letu 2006 je bila Slovenija na vseh področjih manj konkurenčna od ostalih članic EU. Izjema sta bili le Poljska in Italija. Vendar ji je slednja na nekaterih področjih tesno sledila. Od novih članic je bila najbolj konkurenčna Estonija, ki je za dvajset mest svetovno konkurenčnejša od Slovenije.

### **3.5.2 Svetovna konkurenčnost Slovenije v letu 2007**

Tudi v letu 2007 so bile najbolj svetovno konkurenčne ZDA, ki so se v primerjavi z letom 2006 poslabšale predvsem na področju učinkovitosti vlade in podjetij. Najbolj svetovno konkurenčen od članic EU je bil s četrtem mestom Luksemburg. Danska je ohranila 5. mesto iz leta 2006 in je bila druga najbolj konkurenčna članica EU. Od novih članic je bila najbolj konkurenčna Estonija, ki pa je v primerjavi z letom 2006 padla za tri mesta.

#### **SVETOVNA KONKURENČNOST – WCI**

Slovenija je v poročilu IMD 2007 v primerjavi z letom 2006 poslabšala svoj položaj. Vrednost indeksa WCI je znašala 55,17 točk (večji za 3,53 točk), vendar je v globalnem merilu poslabšala svoj položaj, saj je dosegla 40. mesto. Države članice EU so svojo konkurenčnost izboljšale za eno mesto. Stare članice so svetovno konkurenčnost izboljšale kar za dve mesti. Vrednost WCI je bila večja pri povprečjih EU-24 (za 3,10 točke) in EU-9 (za 1,80 točke). Pri EU-15 je bila povprečna vrednost WCI nižja za 4,50 točke. Slovenija je bila v letu 2007 od članic EU pred Bolgarijo, Italijo, Romunijo in Poljsko. Najbolje se je uvrstil Luksemburg, ki je zasedel 4. mesto z 92,21 točkami.

- **Uspešnost gospodarstva**

Uspešnost gospodarstva Slovenije se je povečala za devet mest, vrednost indeksa pa za 8,50 točk. Povprečna uvrstitev držav članic EU-24 je v primerjavi z letom 2006 boljša za dve mesti, medtem ko je povprečna vrednost večja za 6,60 točk. Slovenija ima v primerjavi s povprečjem EU-24 za dve mesti uspešnejše gospodarstvo. Uspešnost gospodarstva je za dve mesti boljša tudi v starih državah članicah. Povprečna vrednost indeksa EU-15 je za 3,13 točk večja od slovenskega. Slovenija je na obravnavanem področju za osem mest konkurenčnejša od novih članic EU-9, kar pomeni, da je uspešnost slovenskega gospodarstva v letu 2007 boljša za 3,67 točk. Od novih članic EU je Slovenija imela uspešnejše gospodarstvo od vseh,

razen od Estonije, ki je zasedla 9. mesto. Slovenija je prehitela tudi Portugalsko, Grčijo, Italijo, Finsko, Španijo in Irsko. Najbolje uvrščen od članic EU je bil Luksemburg (3. mesto).

- **Učinkovitost vlade**

Učinkovitost slovenske vlade je v letu 2007 glede na uvrstitev ostala nespremenjena (42. mesto). Vrednostno je napredovala za 2,99 točk. Povprečna uvrstitev EU-24 je v primerjavi z letom 2006 padla. Slovenija je bila od članic EU slabša za 16,43 točk. V primerjavi s povprečjem EU-15 je bila Slovenija slabša za enaindvajset mest. Od starih članic EU je bila slovenska vlada učinkovitejša le od italijanske, ki se je uvrstila na 51. mesto. Nove članice EU so se v letu 2007 uvrstile na 37. mesto in so znižala svojo uvrstitev za tri mesta. Slovenija je bila slabša za 6,03 točke. Od novih članic EU je Slovenija v letu 2007 na področju učinkovitosti vlade prehitela Poljsko in Romunijo. Na obravnavanem področju sta v letu 2007 od novih članic izstopali predvsem Estonija (13. mesto) in Litva (26. mesto). Od članic EU se je na področju učinkovitosti vlade najbolje uvrstila Danska, ki je dosegla 4. mesto.

- **Učinkovitost podjetij**

Slovenija se je v letu 2007 na področju učinkovitosti podjetij uvrstila na 43. mesto in v primerjavi z letom poprej izboljšala svojo uvrstitev za eno mesto ter dosegla 28,72 točk. Uvrstitev članic EU-24 je bila na 29. mesto, kar je eno mesto manj kot leta 2006. Slovenska podjetja so bila v primerjavi s povprečjem EU-24 za 19,98 točk manj učinkovita. Slovenija je bila v letu 2007 za dvajset mest slabše uvrščena od starih članic EU. Učinkovitost podjetij Slovenije je bila od povprečja EU-15 slabša za 29,68 točk. Italija je s 47. mestom imela za štiri mesta slabšo uvrstitev od Slovenije. V primerjavi z novimi članicami EU je Slovenija slabša za tri mesta oziroma za 3,88 točk. Slovenija je bila v letu 2007 na področju učinkovitosti podjetij od novih članic EU boljša le od Poljske.

- **Infrastruktura**

Na področju infrastrukture je Slovenija v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 poslabšala svojo uvrstitev za eno mesto ter zasedla 33. mesto. Vrednost podindeksa infrastrukture je bila večja za 2,97 točk in je znašala 43,73 točke. Uvrstitev novih članic EU-9 je bila za eno mesto slabša od slovenske. Od novih članic EU je Slovenija na področju infrastrukture prehitela Ukrajino, Bolgarijo in Slovaško. Madžarska je imela najboljšo uvrstitev od novih članic in je zasedla 25. mesto. Uvrstitev članic EU-24 za leto 2007 je bila na 24. mesto in je bila enaka kot leto poprej. Slovenija je bila na obravnavanem področju od EU-24 slabša za devet mest oziroma za 10,87 točk. Stare članice EU-15 so na področju infrastrukture v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 ohranile svojo uvrstitev na 18. mestu. V primerjavi s Slovenijo so bile boljše za 19,07 točk. Slovenija je bila tudi na tem področju v letu 2007 boljša od Italije, prehitela je tudi Grčijo. Od članic EU je bila na področju infrastrukture najboljša Danska, ki je dosegla 4. mesto.

Slovenija je v primerjavi z letom 2006 svojo svetovno konkurenčnost poslabšala za eno mesto. Najbolj konkurenčna je bila na področju uspešnosti gospodarstva in infrastrukture. Učinkovitost vlade je ostala nespremenjena, za eno mesto je izboljšala učinkovitost podjetij. Od novih članic EU je bila svetovno konkurenčnejša od Romunije (za štiri mesta) in Bolgarije (za eno mesto), ki sta se zadnji priključili EU. Slovenija je bila od najbolj konkurenčne nove članice Estonije slabša kar za osemnajst mest.

## **4 ANALIZA KONKURENČNOSTI SLOVENIJE**

Cilji Slovenije pred vstopom v Evropsko skupnost so bili usmerjeni predvsem v doseganje Maastrichtskih kriterijev. 1. maja 2004 se je za Slovenijo pričelo novo obdobje. Nove priložnosti in izzivi, ki jih ponuja EU, so vsekakor velika prednost za napredovanje in prepoznavnost Slovenije v svetu.

Vlada Republike Slovenije je v letu 2005 potrdila Strategijo razvoja Slovenije (v nadaljevanju SRS). Le-ta opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti. Pet ključnih razvojnih prioritet za doseganje zastavljenih ciljev je:

- 1) konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast;
- 2) učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta;
- 3) učinkovita in cenejša država;
- 4) moderna socialna država in večja zaposlenost;
- 5) povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja (SRS, 2005, str. 7-9).

V naslednjem delu diplomske naloge bom predstavila rezultate konkurenčnosti Slovenije po sistemu WEF v letih 2006 in 2007. Podrobneje bom predstavila nekatere konkurenčne prednosti in pomanjkljivosti Slovenije v letu 2007 ter problematične faktorje za podjetja v Sloveniji v letu 2007. Cilje Slovenije, ki bi izboljšali dano situacijo, bom opredelila na podlagi SRS. Predstavila bom tudi nekatere izboljšave in rešitve, ki se že izvajajo in bodo pripomogli k večji konkurenčnosti Slovenije.

### **4.1 Konkurenčnost Slovenije po kazalcih WEF v letih 2006 in 2007**

Slovenija je v letu 2006 dosegla 40. mesto, vrednost indeksa IGC je bila 4,6 točke. V letu 2007 je svojo globalno konkurenčnost povečala za eno mesto, vrednost indeksa je padla za 0,1 točke. Indeks poslovne konkurenčnosti BCI je v letu 2006 prinesel Sloveniji 36. mesto. V letu 2007 pa se je konkurenčnost izboljšala za eno mesto, saj je bila Slovenija konkurenčnejša predvsem na področju poslovanja in strategij podjetij.

Tabela 5: Indeksi agregatne konkurenčnosti Slovenije po WEF za leti 2006 in 2007

WEF				
Slovenija	2006		2007	
	rang	vrednost	rang	vrednost
<b>Indeks globalne konkurenčnosti – IGC</b>	<b>40</b>	<b>4,6</b>	<b>39</b>	<b>4,5</b>
Osnovni pogoji konkurenčnosti	36	5,2	37	5,1
1. Institucije	43	4,3	44	4,5
2. Infrastruktura	32	4,5	37	4,3
3. Makroekonomija	29	5,1	29	5,5
4. Zdravje in osnovna izobrazba	19	6,8	22	6,2
Pospeševalci učinkovitosti	30	4,6	38	4,4
5. Visoka izobrazba in usposabljanje	26	5,1	24	5,1
6. Učinkovitost trga	63	4,2	39	4,6
7. Učinkovitost trga dela	n.p.	n.p.	51	4,4
8. Razvitost finančnega trga	n.p.	n.p.	47	4,7
9. Tehnološka pripravljenost	29	4,5	29	4,3
10. Velikost trga	n.p.	n.p.	72	3,3
Dejavniki inoviranja in izdelanosti	34	4,2	30	4,2
11. Poslovna izdelanost	45	4,6	31	4,6
12. Inovacije	42	3,7	30	3,7
<b>Indeks poslovne konkurenčnosti–BCI (r)<sup>1</sup></b>	<b>36</b>		<b>35</b>	
Poslovanje in strategije podjetja (r) <sup>1</sup>	36		29	
Kakovost nacionalnega poslovnega okolja (r) <sup>1</sup>	34		34	

Opombe: WEF v The Global Competitiveness Report 2006-2007 ocenjuje 125 držav, v The Global Competitiveness Report 2007-2008 pa jih ocenjuje 131. Za primerjavo med leti najboljše služijo uvrstitve. Zaradi metodologije vrednosti indeksov med leti niso povsem primerljive in služijo predvsem primerjavi relativnih razlik med dejavniki in državami v posameznem letu. <sup>1</sup>Za BCI WEF objavlja le range med 124 državami v letu 2006 in 127 državami v letu 2007. n.p. – ni podatka, r – rang.

Vir: Chiaiutta A., 2007, str. 50; Lopez-Carlos A., 2006, 2007.

## Osnovni pogoji konkurenčnosti

V letu 2006 je bila Slovenija najbolj konkurenčna na področju zdravstva in osnovne izobrazbe, kjer je dosegla 19. mesto. To je bilo tudi najboljše uvrščeno področje Slovenije v letu 2007. Slovenija je dosegla 6,8 točk. Uvrstitev obravnavanega področja se je za tri mesta zmanjšala v letu 2007, ko se je Slovenija uvrstila na 22. mesto in dosegla 6,2 točki.

Drugo najboljše področje osnovnih pogojev konkurenčnosti je bila makroekonomija, ki je Sloveniji v letu 2006 prinesla 29. mesto in 5,1 točko. Uvrstitev se v naslednjem letu ni spremenila, vrednost točk pa se je povečala za 0,4.

Področje infrastrukture uvršča Slovenijo v letu 2006 na 32. mesto z vrednostjo 4,5 točk. V letu 2007 se je konkurenčnost Slovenije na tem področju zmanjšala in je pomenila nižjo uvrstitev za pet mest, ravno tako se je zmanjšala tudi vrednost točk (za 0,2 točki).

Osnovni pogoji konkurenčnosti Slovenije so bili v letu 2006 manj konkurenčni predvsem zaradi področja instituciji, ki so Sloveniji prinesli 43. mesto in 4,3 točke. V naslednjem letu je bil uvrstitev še za eno mesto slabša, vendar se je vrednost kazalca povečala za 0,2 točki.

Podindeks osnovnih pogojev konkurenčnosti je bil v letu 2006 najslabše uvrščen od vseh podindeksov agregata IGC. Slovenija se je uvrstila na 36. mesto in dosegla vrednost 5,2 točki. V letu 2007 se je konkurenčnost poslabšala še za eno mesto in Slovenija je dosegla 5,1 točko.

### **Pospeševalci učinkovitosti**

Kazalci visoke izobrazbe in usposabljanja so najbolj konkurenčen del pospeševalcev učinkovitosti. Slovenija se je v letu 2006 uvrstila na 26. mesto in je dosegla 5,1 točko. Enako število točk je dosegla tudi v letu 2007, ko je s 24. mestom imela konkurenčno najvišjo izobrazbo in usposabljanje. To je tudi najboljša uvrstitev na lestvici konkurenčnosti v obeh letih.

Konkurenčnost tehnološke pripravljenosti Slovenije je v letu 2006 z 2,5 točkami dosegla 29. mesto. V letu 2007 je na obravnavnem področju ohranila enako mesto, vendar se je vrednost točk zmanjšala na 4,3 točke. Najmanj konkurenčna je bila Slovenija v letu 2006 na področju učinkovitosti trga, ko je zasedla 63. mesto in dosegla 4,2 točki. V letu 2007 je učinkovitost trga izboljšala za štiriindvajset mest in dosegla 39. mesto.

V letu 2006 WEF ni izračunaval podatkov za učinkovitost trga dela, razvitost finančnega trga in velikost trga. Slovenija je bila v letu 2007 od novih kazalcev najbolj konkurenčna na področju razvitosti finančnega trga, kjer je dosegla 47. mesto in 4,7 točk. Učinkovitost trga dela ji je prinesla 51. mesto in 4,4 točke. Najslabše se je uvrstila na področju velikosti trga, kjer je dosegla 72. mesto in 3,3 točke.

Podindeks pospeševalcev konkurenčnosti je v letu 2006 Sloveniji prinesel 30. mesto in 4,6 točke. V letu 2007 je Slovenija padla za osem mest in se uvrstila na 38. mesto s 4,4 točkami.

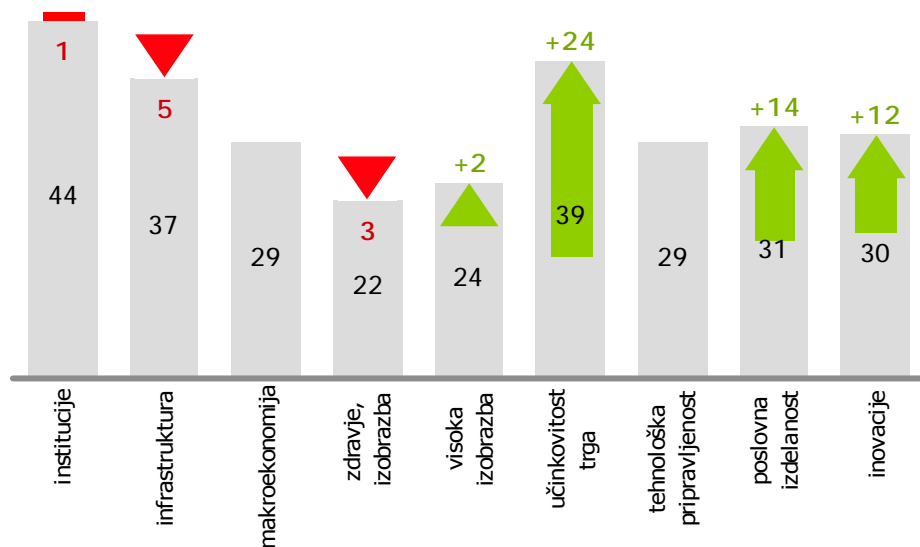
### **Dejavniki inoviranja in izdelanosti**

Kazalec poslovne izdelanosti je Sloveniji v letu 2006 prinesel 45. mesto in 4,6 točke. Vrednost točk je Slovenija na obravnavanem področju v letu 2007 ohranila, uvrstitev je izboljšala za štirinajst mest in dosegla 31. mesto.

Drugi kazalec, ki vpliva na dejavnike inoviranja in izdelanosti, je kazalec inovacij. Na tem področju je bila Slovenija v letu 2006 na 42. mestu in je dosegla 3,7 točk. V letu 2007 se je na tem področju konkurenčnost povečala in Slovenija se je znašla na 30. mestu z enakim številom točk kot leto poprej.

Podindeks dejavnikov inoviranja in izdelanosti je v letu 2006 prinesel Sloveniji 34. mesto in 4,2 točki, ki sta se ohranili tudi v letu 2007. Konkurenčnost Slovenije je bila v letu 2007 na obravnavnem področju boljša za štiri mesta. Slovenija je dosegla 30. mesto.

Slika 6: Gibanje posameznih indeksov agregatne konkurenčnosti Slovenije po WEF leta 2007 v primerjavi z letom 2006



Vir: Sala-I-Martin X., Blanke J., Drezeniek H., Geiger T., Mia I. & Paua, F., 2007.

## 4.2 Konkurenčne prednosti in pomanjkljivosti Slovenije v letu 2007

WEF je v svojem poročilu leta 2007 za Slovenijo podal nekatere prednosti in pomanjkljivosti. Predstavila bom ključne kazalce, ki kažejo na pomanjkljivosti Slovenije in zmanjšujejo njeno globalno in poslovno konkurenčnost. Na podlagi SRS bom opredelila, kakšne cilje in prioritete ima Slovenija na problematičnih področjih. Predstavila bom nekatere rešitve, ki jih Slovenija že izvaja na področjih, ki so pri svojem delovanju pomanjkljiva in vplivajo na konkurenčnost države.

### 4.2.1 Institucije

V okviru institucij Slovenija dosega konkurenčno prednost na področju stroškov kriminala in nasilja, saj je stopnja le-tega nizka. Med 131 državami je Slovenija dosegla 22. mesto. Na 35. mestu je na področju diverzije javnih skladov. Slovenija se glede na ostale obravnavne države uvršča na 36. mesto z najbolj konkurenčno zaščito intelektualne lastnine.

Za Slovenijo na področju institucij predstavlja največjo pomanjkljivost zaščita interesov manjšinskih delničarjev, kjer se Slovenija uvršča na 94. mesto. Druge pomanjkljivosti na obravnavanem področju so potratnost vlade pri izdatkih (65. mesto), lastniške pravice (56. mesto), učinkovitost uprav družb (54. mesto), ovire, ki jih povzročajo vladni predpisi (53. mesto), učinkovitost standardov za revizije in poročanje (53. mesto), učinkovitost zakonodaje (49. mesto), neodvisnost sodstva (47. mesto), odvisnost vladnih uradnikov pri

odločanju (47. mesto), transparentnost vladne politike (47. mesto), etično obnašanje podjetij (42. mesto) ter organizirani kriminal (39. mesto).

Neučinkovita javna uprava predstavlja 15,1 % najbolj problematičnih faktorjev za podjetja, korupcija za podjetja pa 2,2 % . Področja politične nestabilnosti, zamenjave vlade ter kriminal in tatvine so na koncu seznama najbolj problematičnih področij za podjetništvo v Sloveniji.

Cilji po SRS (2005, str. 33-34) so, da se zmanjša neposredna vloga države v gospodarstvu ter umik države iz lastništva podjetij in finančnih institucij kot način modernizacije javnega sektorja. Slovenija bi morala uvesti sistem presoje vplivov predpisov z vidika nepotrebnih administrativnih in regulatornih omejitev konkurence in gospodarske aktivnosti ter ukrepe za odpravo teh omejitev. Urediti bi bilo potrebno sodelovanje javnosti pri pripravi predpisov, uvesti zasebno javno partnerstvo pri izvajanju in financiranju javnih služb ter naložb v infrastrukturo, dvigniti standarde profesionalnosti in transparentnosti javne uprave, izboljšati kakovost njenih storitev ter krepiti njene svetovalne vloge.

V SRS (2005, str. 33) je za povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države zastavljen cilj decentralizacije uprave in izboljšanje delovnih pogojev delovanja nevladnih organizacij. Na področju javnih financ bi morale prestrukturiranje potekati v smeri sprememb strukture odhodkov v smeri prioritet strategije in absorpcije sredstev EU. Postopno bi bilo potrebno zmanjšati delež javnofinančnih odhodkov v BDP za najmanj 2 odstotni točki. Potrebna je celovita davčna reforma, ki bo temeljila na načelih razbremenitve dela, spodbujanja konkurenčnosti in zaposlovanja ter enostavnejši sistem.

Spremeniti moramo način priprave in izvrševanja proračuna v skladu z načeli k rezultatom usmerjenega proračuna in gospodarnejše javne uprave. Najti moramo systemske rešitve za decentralizacijo upravljanja v javnem sektorju in za oblikovanje proračuna na osnovi ciljev in rezultatov. Proračun bi se moral pripraviti glede na programska področja in prioritete.

Na področju pravosodja bi bile potrebne spremembe v smeri zagotavljanja večje pravne varnosti. Povečati bi morali učinkovitost dela sodišč, državnega tožilstva in državnega pravobranilstva. Potreben bi bil celovit program zmanjševanja sodnih zaostankov za zagotovitev sojenja v razumnem roku z dolgoročnim ciljem dokončne odprave zaostankov. Cilj SRS (2005, str. 34) je tudi poenostavitev in standardizacija sodnih postopkov tako na ravni zakonodaje kot na ravni praktične izvedbe z namenom, da bi se izboljšala učinkovitost vodenja sodnih postopkov in strokovnega odločanja s strani državnih tožilcev in sodnikov. Za delo na področju gospodarskega kriminala, korupcije in organiziranega kriminala, je potrebno dodatno usposabljanje sodnike in državne tožilce za vodenje sodnih postopkov.

Na področju privatizacije se država umika iz lastništva podjetij postopno. Država še vedno ostaja neposredno in posredno med pomembnimi lastniki slovenskega gospodarstva. Vlada je julija 2006 sprejela program umika države iz gospodarskih družb, v katerih ima posredno



lastništvo. Umik države iz lastništva podjetij poteka intenzivneje pri prodaji portfeljev KAD-a<sup>4</sup> in SOD-a<sup>5</sup>. Pri neposrednem lastništvu in pri lastništvu države preko KAD-a in SOD-a, gre predvsem za prodajo netržnih in tržnih naložb. Umik države iz največjih gospodarskih družb je počasnejši, ker so se nekatere že začete ali napovedane privatizacije časovno odložile.

Ovire, ki jih povzročajo vladni predpisi, se rešujejo prek politike boljših predpisov. Ustanovljena je bila stalna vladna medresorska delovna skupina za področje priprave boljših predpisov in odpravo administrativnih ovir. Evropska komisija in OECD sta Sloveniji priporočila še razmejitev vsebinskih postopkov oblikovanja politik od pravnega zapisa in ustanovitve osrednje institucije, odgovorne za boljše reguliranje.

Slovenija je na podlagi projekta Lukenda postavila program za zmanjševanje sodnih zaostankov, ki postopno upadajo in kažejo pozitivne premike v smeri uresničevanja ciljev projekta Lukenda do leta 2010. V letu 2007 se je učinkovitost pravosodja povečala, zlasti na področju reševanja starejših zadev. S tem naj bi se zmanjšalo število zahtevkov za izplačilo odškodnin zaradi sojenja v nerazumnem roku (Poročilo o razvoju 2008, 2008, str. 39-41).

#### **4.2.2 Infrastruktura**

Infrastruktura je v današnjem življenju ključnega pomena, saj omogoča hitrejše delovanje in večji razvoj na vseh ostalih področjih. Slovenija se je v letu 2007 uvrstila na 33. mesto na področju kakovostne oskrbe z električno energijo.

Pomanjkljivosti pri dejavniku infrastrukture se kažejo v kakovosti letališke infrastrukture (64. mesto), kakovosti luške infrastrukture (46. mesto), kakovosti cest (42. mesto), kakovosti železniške infrastrukture (40. mesto) in kakovosti infrastrukture nasploh (39. mesto). Za podjetništvo v Sloveniji predstavlja neustrezna infrastruktura kar 7,4 % najbolj problematičnih faktorjev.

Da bi pospešili možnost obnove stare in izgradnje nove infrastrukture, je potrebno razviti instrumente za skupna vlaganja države in zasebnega sektorja v obliki koncesijske izgradnje infrastrukture. Del potreb se bo v prihodnosti sofinanciral tudi iz EU skladov. Pri tem se bo upoštevala predvsem težnja k usklajenemu razvoju in zagotavljanju infrastrukture na področju okolja in prometa, ki je povezan tako s spodbujanjem trajnostnega razvoja kot z zagotavljanjem visoke kvalitete življenja za prebivalce Slovenije. Operativni program razvoja Republike Slovenije (2007, str. 52) planira strategijo razvoja in razvojne prioritete za cestno, železniško, pomorsko in letališko infrastrukturo.

---

<sup>4</sup> KAD – Kapitalska družba

<sup>5</sup> SOD - Slovenska odškodninska družba

Posebna prioriteta je namenjena železniškemu prometu, ki poleg pomembnih gospodarskih učinkov prispeva k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje zaradi mobilnosti in je torej ključni dejavnik za uspeh v vse bolj odprtem, tržnem in konkurenčnem prostoru.

Na področju cestne infrastrukture predstavljajo prioriteto predvsem investicije v dokončanje avtocestnega križa, ki leži na vseevropskem prometnem omrežju, ter razvojnim osebam, ki bodo omogočile razvoj in razvojno integracijo virov šibkejših in obremenjenih regij z območjem osrednje Slovenije ter tako zagotovile primerno dostopnost in povezanost z mednarodnimi tokovi.

Na področju letalstva bodo, glede na vse večji porast letalskega prometa, glavne investicije usmerjene predvsem v zagotavljanje večje varnosti v letalskem prometu. Na področju letalske infrastrukture predstavlja prioriteto celovita posodobitev objektov, sistemov in naprav za vodenje in kontrolo zračnega prometa na nivo, ki bo omogočal varno in finančno učinkovito zagotavljanje storitev navigacijskih služb zračnega prometa ob pričakovani rasti zračnega prometa.

Kljub temu da so kazalci na področju energetike ugodni za Slovenijo, velja poudariti, da je to področje, ki bo v prihodnosti ključnega pomena za delovanje in razvoj držav. Slovenija glede na potrebe ne proizvaja dovolj električne energije in jo mora uvažati. Potrebe po energiji iz dneva v dan naraščajo, potrebno bo poiskati nove vire, ki bodo zagotavljali kakovostno oskrbo z električno energijo. Za EU je na področju energetske politike eden ključnih ciljev razvoj obnovljivih virov energije (v nadaljevanju OVE)<sup>6</sup>. Varovanje okolja in potreba po tem, da bi dosegli čim večjo varnost oskrbe ter z rastjo cen ostali konkurenčni na mednarodni ravni, pomeni, da mora EU delovati kot celota in postati gospodarstvo z nizko proizvodnjo ogljikovega dioksida, ki uporablja manj fosilnih goriv ter bolj izkorišča OVE. EU si je zadala zavezujoč cilj – delež OVE v skupni energetske porabi zvišati s sedanjih približno 7 na 20 odstotkov do leta 2020. Slovenija, kot članica EU, ima vzpostavljen zakonodajni okvir, ki omogoča razvoj proizvodnje zelene energije – električne energije in toplote iz OVE (Bahun, november 2007, str. 4).

Cilji Slovenije so glede na Operativni program razvoja (2007, str. 59–63) na področju infrastrukture naslednji:

- doseganje družbenega optimuma v delu, ki se nanaša na prometni sektor;
- povečanje prometne varnosti in varovanja;
- povečanje obsega in kakovosti javnega potniškega cestnega in železniškega prometa;
- usklajeno delovanje celotnega transportnega sistema;

---

<sup>6</sup> OVE so viri, ki se v naravi ohranjajo in v celoti ali pretežno obnovljajo, predvsem energija vodotokov (hidroenergija), vetra, neakumulirana sončna energija, biomasa, bioplin in geotermalna energija (zemeljski toplotni tokovi).

- vzpostavljanje arhitekture inteligentnih transportnih sistemov z uveljavljanjem regionalnih, nacionalnih in evropskih specifičnosti, usmeritev ter interesov;
- zagotovitev potrebne prometne infrastrukture za kopenski, pomorski in zračni transport, ki bo sledil načelom trajnostnega in skladnega regionalnega razvoja;
- zagotovitev zanesljivega, varnega, cenovno konkurenčnega in okolju prijaznega transporta v tovornem in potniškem prometu.

### 4.2.3 Makroekonomija

Slovenija kljub vedno večji rasti cen dosega 34. mesto na področju inflacije, kar je najboljša uvrstitev med dejavniki makroekonomske stabilnosti.

Področje makroekonomije kaže na pomanjkljivosti na področju obrestnih mer, kjer je Slovenija v letu 2007 zasedla 57. mesto.

Cilj Slovenije v SRS (2005, str. 26) je, da zagotovimo dolgoročno vzdržnost javnih financ in cenovno stabilnost. Kljub temu da dejavnik inflacije uvršča Slovenijo med boljše uvrščene države, pa je bila letna inflacija junija 2008 v Sloveniji 6,8 %. Rast cen je bila od članic EU večja v Latviji (17,5 %), Bolgariji (14,7 %), Litvi (12,7 %), Estoniji (11,5 %) in Romuniji (8,7 %). Sloveniji sledita Češka (6,6 %) in Madžarska (6,6 %). V evrskem območju je junija 2008 letna inflacija znašala 4,0 %, medtem ko je v celotni EU znašala 4,3 % (Eurostat, 16.7.2008).

Poročilo o razvoju 2007 (2007, str. 18-21) navaja ključne usmeritve za Slovenijo, ki bi lahko pripomogle k makroekonomski stabilnosti države. Ohranjanje makroekonomske stabilnosti ostaja pomemben cilj ekonomskih politik. Cenovna stabilnost je ključnega pomena za ohranjanje in izboljševanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Za večjo odzivnost fiskalne politike na spremembe v makroekonomskem okolju bodo potrebne spremembe na fiskalnem področju v smeri zniževanja strukturnega primanjkljaja in povečanja kakovosti javnih financ.

Za povečanje možnosti stabilizacijskega delovanja fiskalne politike je potrebno zmanjšati strukturni primanjkljaj. Z vzdržno odpravo primanjkljaja bo potrebno izboljšati strukturo javnih financ. V letu 2006 se je strukturni primanjkljaj nekoliko povečal. Sedanje usmeritve fiskalne politike predvidevajo ohranjanje strukturnega primanjkljaja okoli dosežene ravni v letu 2006 ter njegovo znižanje na raven skladno z določili Pakta stabilnosti in rasti (1,0 % BDP) leta 2009<sup>7</sup>. Zniževanje strukturnega primanjkljaja je počasnejše od določenega s pravili Pakta stabilnosti in rasti (0,5 % BDP letno), vendar je posledica enkratnih dogodkov v tem obdobju (povečanje investicij v železniško infrastrukturo in schengenski sistem, predsedovanje EU), ki pa ne omogočajo doseganje srednjeročnega javnofinančnega cilja do

<sup>7</sup> V dopolnitvi Konvergenčnega programa 2005 je bila izpolnitev srednjeročnega cilja predvidena v letu 2008, Program stabilnosti iz decembra 2006 pa njegovo izpolnitev predstavlja v leto 2009.

leta 2009. Odprava strukturnega primanjkljaja je ob relativno visoki stopnji obdavčitve smiselna predvsem z nadaljnjim prestrukturiranjem in zmanjševanjem izdatkov sektorja države.

Vzdržnost javnih financ dolgoročno poslabšujejo tudi izdatki povezani s staranjem prebivalstva. Zaradi financiranja potreb starajočega prebivalstva ob nespremenjenih drugih politikah, bi se moral primarni strukturni saldo ob zahtevi, da dolg države ne preseže 60 % BDP, v prihodnjih letih povečevati. Reforma na področju pokojninskega sistema iz leta 1999 je uvedla spremembe, ki blažijo pritisk na javne finance, čeprav so spremembe pri usklajevanju pokojnin v letu 2004 ta učinek zmanjšale. Za ohranitev vzdržnosti javnih financ je nujno izvesti dodatne ukrepe, predstavljene že v okviru gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje<sup>8</sup> v Sloveniji. Potrebno bi bilo podaljševati aktivnost ter krepiti dodatna pokojninska zavarovanja.

Bruto zunanji dolg Slovenije narašča z vse večjo vpetostjo Slovenije v mednarodne finančne tokove. Zaradi okrepljenega dolgoročnega zadolževanja se je izrazito povečal še v letih 2005 in 2006. Leta 2007 je bruto zunanji dolg znašal 102,4 % BDP. Do večjega poslabšanja kazalcev lahko pride ob večji upočasnitvi gospodarske rasti, kar bi vplivalo na hitro rast deleža bruto zunanjega dolga v BDP, ali zaradi nadaljnjega poviševanja obrestnih mer, ki so se v preteklih letih zniževale, od leta 2006 pa imajo ponovno tendenco naraščanja, kar bi lahko vplivalo na hitro povečanje bremena servisiranja dolga.

#### **4.2.4 Izobrazba in usposabljanje**

Glede na izdatke za izobraževanje je Slovenija na 30. mestu, medtem ko je na področju kakovosti osnovnega izobraževanja na 32. mestu. Dejavniki visokošolskega izobraževanja in usposabljanja so za konkurenčnost Slovenije ključnega pomena. Vpis na tretjo stopnjo izobraževanja je Sloveniji prinesel 11. mesto, dostop do interneta v šolah 20. mesto, vpis na drugo stopnjo izobraževanja 26. mesto, lokalna dostopnost do specializiranih raziskav in usposabljanja 35. mesto ter usposabljanje zaposlenih v visokih šolah 37. mesto.

V letu 2007 je imela Slovenija slabo kakovost šol za management, kar je pomenilo 44. mesto. Za mesto višje se je uvrstila pri kazalcu kakovosti izobraževalnega sistema.

Da bi Slovenija izboljšala kakovost izobraževanja in spodbujala vseživljenjsko izobraževanje, moramo spodbujati mobilnost in izbirnost s pomočjo kreditnega študija, povezati raziskovalne in pedagoške potenciale inštitutov in univerz ter preseči vzajemno oviranje prehajanja kadrov med univerzami in inštituti. S članstvom v EU so se slovenskim državljanom povečale možnosti za študij v državah članicah, saj se lahko državljanji ene države članice EU v drugih državah članicah izobražujejo pod enakimi pogoji kot njeni državljani.

---

<sup>8</sup> Vlade Republike Slovenije, dne 3. novembra 2005.

Na področju tehniških študijev bi bilo potrebno povečati sodelovanje industrije in visokošolskih organizacij pri pripravi študijskih programov. Izboljšati bi morali kakovost študija in skrajšati njegov čas. Slovenija bi morala razviti programe za razvijanje podjetniškega duha in znanja ter zagotoviti ravnovesje med izobraževalno ponudbo in potrebami trga dela. Na področju vseživljenjskega učenja bi morali spodbujati povpraševanje posameznikov po izobraževanju in usposabljanju ter spodbujati večje vlaganje delodajalcev.

V letu 2007 je bila sprejeta Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva Republike Slovenije 2007–2010, opravljena je bila prenova programov v višjem strokovnem izobraževanju in uveden je bil kreditni sistem. Poteka decentralizacija visokega šolstva, širi se mreža visokošolskih zavodov, pri čemer so za zdaj novi visokošolski zavodi nastajali predvsem na področju družboslovja, ne pa še na področju naravoslovno tehničnih programov (Poročilo o razvoju 2008, 2008, str. 32).

#### **4.2.5 Učinkovitost trga**

Konkurenčne prednosti Slovenije se kažejo tudi z dejavniki učinkovitosti trga. Tarifne stopnje glede na promet so med 13 najkonkurenčnejšimi obravnavanimi državami. Zmanjšuje se tudi breme carinskih postopkov, saj je Slovenija na 21. mestu. Dejavniki sofisticiranosti kupca je Slovenijo uvrstil na 27. mesto. Druga obravnavana področja, ki so bila konkurenčna za Slovenijo, so ovire pri trgovanju (29. mesto), stopnja osredotočenja na kupca (31. mesto) in stopnja prevlade na trgu (37. mesto).

Kljub temu da ima Slovenija v letu 2007 kar nekaj konkurenčnih prednosti na področju učinkovitosti trga blaga, se pojavlja tudi nekaj pomanjkljivosti. Največja, ki Slovenijo uvršča na 110. mesto, je vpliv predpisov o NTI na posle. Pomanjkljivosti se kažejo tudi pri kazalcih obsega tuje lastnine (105. mesto), časa za ustanovitev podjetja (104. mesto), stopnje in učinkovitosti obdavčitve (104. mesto), stroškov za kmetijstvo (92. mesto), števila postopkov za ustanovitev podjetja (52. mesto), splošne davčne stopnje (44. mesto), stopnje domače konkurenčnosti (43. mesto) in učinkovitosti monopolne politike (42. mesto).

Za podjetništvo v Sloveniji predstavlja največjo oviro davčna zakonodaja, ki je na podlagi WEF-ove raziskave o problematičnih faktorjih za podjetja v Sloveniji dosegla največji delež odgovorov. Drugi največji problem Slovenije na obravnavnem področju je davčna stopnja. Slovenija se s problemom davčne zakonodaje in davčne stopnje ukvarja že dlje časa.

Na obravnavanem področju je na podlagi SRS (2005, str. 25-26) opredeljenih kar nekaj ciljev. Potrebno bi bilo razviti nove modele razvoja malih in srednjih podjetij, razviti podjetništvu prijazno in podporno okolje in podjetniško kulturo. Da bi povečali konkurenčne sposobnosti storitev, je dan poseben poudarek storitvam, ki nastanejo v povezavi s poslovanjem (poslovne, distribucijske, infrastrukturne in finančne storitve). Potrebno je urediti zakonodajo

in poenostaviti administrativno okolje za izvajanje storitev ter okrepiti dejavnike učinkovitosti storitev.

Slovenija mora izdelati delovanje davčne službe. Vzpostaviti moramo učinkovito in prijazno davčno upravo in zgraditi transparentno davčno okolje. Realizirati je potrebno celovito davčno reformo s ciljem znižati obremenitve dohodkov iz dela in spodbujanja konkurenčnosti, naložb, stanovanjske gradnje, zaposlovanja in trajnostnega obnašanja.

Vlada Republike Slovenije, delodajalci in sindikati so podpisali Socialni sporazum za obdobje 2007-2009<sup>9</sup>, v katerem soglašajo s ključnimi ukrepi ter skupnimi in posameznimi nalogami za doseganje skupno dogovorjenih razvojnih ciljev. Na področju davčnega sistema je potrebno preučiti možnosti za nadaljnje hitrejše zmanjševanje obremenitve dela ob upoštevanju dogovorjenih fiskalnih okvirov in možnosti. Preučiti in uveljaviti je potrebno nadaljnje možne poenostavitve davčnega sistema in zagotoviti enotno izvajanje davčnih predpisov, kar bo spodbujalo prostovoljno plačevanje davkov. Ugotoviti je potrebno učinke odprave posameznih davčnih olajšav, predvsem za naložbe in stanovanjsko gradnjo. Vlada mora dokončno izoblikovati učinkovito in prijazno davčno upravo, zagotoviti učinkovit davčni nadzor ter analizirati ugotovljene morebitne pomanjkljivosti pri izvajanju davčnih predpisov.

Vlada Republike Slovenije je v letu 2007 sprejela novo Uredbo o finančnih spodbudah za tuje investicije<sup>10</sup>, ki ureja način in merila za dodelitev nepovratnih finančnih sredstev za tuje vlagatelje. Uredba o finančnih spodbudah za tuje investicije iz leta 2005<sup>11</sup> povzema določila predpisov za izvajanje postopka dodeljevanja spodbud in omogoča tujemu vlagatelju seznanitev s pogoji za njihovo dodeljevanje. Spodbude so namenjene znižanju vstopnih stroškov za NTI, predvsem za tiste, ki bodo ustvarjale nova delovna mesta, prispevale k prenosu znanja in tehnologij in k skladnejšemu regionalnemu razvoju Slovenije (Kovač, februar 2007).

Evropski svet je v Berlinu v okviru »Agende 2000« sprejel Reformo skupne kmetijske politike (v nadaljevanju SKP), s čimer naj bi se znižali stroški na tem področju in ohranila konkurenčnost evropskega kmetijstva. Odtlej je bil glavni cilj spodbujati kmetovalce, da bi se preusmerili v proizvodnjo visoko-kakovostnih proizvodov, in sicer v količinah, ki bi nekoliko bolj sledile povpraševanju, in da bi opustili intenzivne metode pridelave, ki so škodljive za okolje. Po novem mora kmetijska skupnost poskrbeti, da se prav vsa podeželska območja ukvarjajo s kakšno gospodarsko dejavnostjo in da pokrajine ohranjajo svojo bogato dediščino in raznolikost. Naloga kmetijstva ni zgolj proizvodnja hrane, ampak je tudi porok preživetja podeželja kot življenjskega, delovnega in turističnega prostora. Pomemben rezultat reform v zadnjih nekaj letih so bila neposredna plačila kmetom, ki so nadomestila subvencije na

---

<sup>9</sup> Uradni list RS, Št. 93/2007, 12. oktober 2007.

<sup>10</sup> Uradni list RS, Št. 11/2007, 9. februar 2007.

<sup>11</sup> Uradni list RS, Št. 66/2005, 13. julij 2005.

proizvedene količine. Te kmetom zagotavljajo primeren prihodek, vendar so pogosto povezane z doseganjem širše zastavljenih ciljev, kot so standardi glede varne hrane, zdravje živali in rastlin ter dobro počutje živali in ohranjanje tradicionalne podeželske krajine ter ptic in prosto živečih živali. Poleg tega predstavlja SKP finančno varnostno mrežo za kmete, ki so jih prizadele naravne nesreče ali bolezn živali (Vladni portal o življenju v EU, 2008).

#### **4.2.6 Učinkovitost trga dela**

Zaposlenost žensk uvršča Slovenijo na 19. mesto. Drugi kazalec, ki kaže konkurenčne prednosti Slovenije na področju učinkovitosti trga dela, je beg možganov, ki jo uvršča na 37. mesto.

Slovenija je v letu 2007 imela pomanjkljivosti na področju učinkovitosti trga dela. Najbolj pomanjkljivi so bili predpisi za zaposlovanje in odpuščanje delavcev, kjer se je Slovenija uvrstila na 111. mesto. Slaba je bila uvrstitev tudi na področju rigidnosti zaposlovanja (108. mesto) in na področju prožnosti določanja plač (107. mesto). Pomanjkljivosti se kažejo tudi na področju sodelovanja med delavci in delodajalci (81. mesto), stroškov odpuščanja delavcev (70. mesto), zaupanja v profesionalni management (65. mesto), stroškov dela, ki ne sodijo v plačo (65. mesto) ter plačila in produktivnosti (42. mesto).

Na lestvici najbolj problematičnih faktorjev za podjetja velik delež zajemajo prav dejavniki s tega področja. Tretji največji problem je omejevalna delovna zakonodaja, ki dosega kar 15,2 % najbolj problematičnega področja podjetništva v Sloveniji. Na 5. mestu je neustrezno izobražena delovna sila s 7,5 % in na 8. mestu slaba delovna morala zaposlenih s 4,0 % .

Cilj SRS (2005, str. 37-40) je uvajanje fleksibilne oblike dela in dela na daljavo ter razvoj oblike zaposlovanja, ki izkorišča potencialne informacijske družbe. To bi dvignilo raven pismenosti (informacijske, funkcionalne). Potrebno bi bilo uveljaviti javno dostopnost do interneta in informacijskih mediatorjev. Za izboljšanje prilagodljivosti trga dela bi morali povečati fleksibilnost delovnih razmerij in zaposlovanja, potreben bi bil prehod pasivnih v aktivne ukrepe na trgu dela, ki bodo zagotovili aktiviranje, zaposlovanje in socialno vključevanje. Slovenija bi morala pripraviti potrebne spremembe institucionalnega okvira trga dela za zagotavljanje zadostne stopnje konkurenčnosti.

V obdobju 2000–2007 se je brezposelnost zmanjšala - znižala se je na 4,9 % v letu 2007. Stopnja brezposelnosti se je v Sloveniji zniževala hitreje kot v povprečju EU in povprečju starih članic. V EU se je oblikoval koncept varne prožnosti, ki je s prenovljeno Lizbonsko strategijo postal tudi cilj Slovenije.

Integriran koncept varne prožnosti sestavljajo štiri komponente, ki z usklajenim delovanjem zagotavljajo dinamičen trg dela in varnost posameznika:

- fleksibilna zaposlitvena pogodbeni razmerja, ki temeljijo na moderni zakonodaji o delavnih razmerjih, so za delodajalca in delavca, zmanjšujejo segmentacijo trga dela in zmanjšujejo delo na črno;
- aktivna politika zaposlovanja, ki učinkovito pomaga ljudem v primeru brezposelnosti in jim omogoči prehod v nove zaposlitve;
- sistem vseživljenjskega učenja, ki je zanesljiv in delavcem zagotavlja prilagodljivost in zaposljivost;
- moderni sistemi socialne varnosti, ki ustrezno kombinirajo sistem dohodkovne podpore in spodbud za zaposlovanje ter mobilnost na trgu dela.

Oblikovanje varne prožnosti ostaja velik izziv za Slovenijo, do njega pa bi morali pristopiti celovitejše. Večja fleksibilnost ne bo možna brez podpore ostalih politik varne prožnosti, predvsem zagotavljanja večje vključenosti starejših in manj usposobljenih v vseživljenjsko učenje. Potrebna bo tudi učinkovita aktivna politika za zaposlovanje, ki bo preprečevala prehod v dolgotrajno brezposelnost in se v večji meri posvečala prehodom med zaposlitvijo z ustreznimi programi izobraževanja in usposabljanja za še zaposlene in zagotavljanjem dohodkovne varnosti posameznika tudi v primeru brezposelnosti (Ekonomski izziv 2008, 2008, str. 119-121).

#### **4.2.7 Razvitost finančnega trga**

Na področju razvitosti finančnega trga Slovenija konkurira predvsem z indeksom zakonskih pravic, ki jo uvršča na 27. mesto. Konkurenčne prednosti ima tudi pri stopnji zaščite investitorjev (35. mesto) in lažjega dostopa do posojil (36. mesto).

Financiranje prek domačega trga je uvrščeno na 70. mesto in predstavlja največjo pomanjkljivost na področju razvitosti finančnih trgov. Slovenija je v letu 2007 imela slabo konkurenčnost tudi na področju trdnosti bank (67. mesto), omejitve kapitalskih tokov (64. mesto), predpisov za varno trgovanje na borzi (64. mesto), sofisticiranosti finančnega trga (55. mesto) in ponudbe tveganega kapitala (48. mesto).

Za podjetja v Sloveniji predstavlja dostop do finančnih virov 5,5 % od vseh najbolj problematičnih področij podjetja.

V SRS (2005, str. 27) je postavljen cilj, da Slovenija izboljša dostop do začetnega in rizičnega kapitala ter poenostavi in poceni bančne postopke kreditiranja. Postavljen je tudi cilj za zmanjšanje plačilne nediscipline. Slovenija mora nadaljevati s privatizacijo bank in zavarovalnic v državni lasti in spodbujati finančne integracije.



Za razvoj finančnega sektorja je pomembna tudi privatizacija bank, ki bo vplivala na njihovo učinkovitost in razvoj. Glede na velik interes potencialnih vlagateljev bi bila to lahko spodbuda za druge potencialne izdajatelje vrednostnih papirjev za takšen način pridobivanja finančnih sredstev, kar bi pripomoglo k hitrejšemu razvoju trga kapitala v Sloveniji. Večja ponudba naložbeno zanimivih vrednostnih papirjev bi okrepila tudi promet na Ljubljanski borzi, s tem pa bi se izboljšala likvidnost kapitalskega trga, ki še naprej ostaja nizka, saj ne dosega niti tretjine ravni razvitejših držav. Finančne storitve, ki so bile med storitvami v preteklosti še posebej slabo razvite, so s prevzemom evra dobile dodatno razvojno spodbudo, kar se je odrazilo tudi v nekoliko hitrejšem dohitevanju razvitejših držav članic EU. Ob visokih rasteh varčevanja in kreditov ter drugih finančnih naložb, ki so bile ob ugodnih vplivih, povezanih s prevzemom evra, spodbujene tudi z visoko gospodarsko aktivnostjo, se je zmanjševanje razvojnega zaostanka za evropskim povprečjem v zadnjih letih nekoliko pospešilo, pri čemer je razkorak do razvitejših držav glede na precejšnji izhodiščni zaostanek še vedno velik (Poročilo o razvoju 2008, 2008, str. 27-28).

Skladi tveganega kapitala Slovenijo uvrščajo na rep držav članic EU. To ima negativen vpliv na že tako šibko inovacijsko dejavnost podjetij, saj je razpoložljivost tveganega kapitala zelo pomembna pri uresničevanju inovacijskih projektov (Poročilo o razvoju 2007, 2007 str. 31). S sprejetjem Zakona o družbah tveganega kapitala<sup>12</sup> v letu 2007 je prišlo do sprememb zakonodaje glede možnosti financiranja malih perspektivnih podjetij, ki imajo s predvideno ničelno davčno stopnjo za družbe tveganega kapitala dodatno podporo tudi v davčni zakonodaji (Poročilo o razvoju 2008, 2008 str. 27).

#### **4.2.8 Tehnološka razvitost in opremljenost**

Po številu uporabnikov interneta je bila Slovenija v letu 2007 na 13. mestu. Na področju tehnološke razvitosti in opremljenosti je Slovenija konkurenčna tudi glede na število osebnih računalnikov (25. mesto), glede na zakonodajo s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije (30. mesto), glede na število naročnikov širokopasovnega interneta (31. mesto) in glede na število naročnikov mobilnih telefonov (31. mesto).

Najslabša uvrstitev Slovenije je bila v letu 2007 na področju NTI in prenosa tehnologije, kjer se je uvrstila na 122. mesto. Dejavnost tehnološke razvitosti in opremljenost je bil slab tudi pri uporabi tehnologij v podjetjih (62. mesto) in razpoložljivosti najnovejših tehnologij (48. mesto).

Za povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb je na podlagi SRS (2005, str. 25) cilj Slovenije vzpostaviti industrijske/tehnološke cone na atraktivnih lokacijah, ki eliminirajo problem zemljišč (razpoložljivosti in cene) in administrativnih omejitev za tuje in

---

<sup>12</sup> Zakon o družbah tveganega kapitala (Uradni list RS, št. 92/2007, 10. oktober 2007) zagotavlja, da bo glavna dejavnost tovrstnih družb vlaganje tveganega kapitala v perspektivna mala in srednja podjetja, ki za svojo rast niso sposobna pridobiti zadostnih virov na finančnem trgu.

domače investitorje ter spodbujajo razvoj v konkretnih regijah. Že obstoječa podjetja se morajo širiti v Sloveniji in spodbujati integracijo podjetij s tujim kapitalom v slovensko gospodarstvo. Investirati moramo v neposredne tuje investicije (v nadaljevanju NTI), v visoko in srednje visoko tehnologijo in v kakovostna delovna mesta. Slovenija mora zagotoviti ustrezne pogoje za spodbujanje »greenfield« NTI, zagotavljati informacije in svetovalne storitve tujim investitorjem o poslovnem okolju in dodeljevati finančne spodbude za NTI. Raziskovalno razvojne dejavnosti je potrebno usmeriti v tehnološka področja, kjer raziskovalni potencial povežemo z gospodarsko dejavnostjo in dosežemo dvig dodane vrednosti. Oblikovati bi morali ustrezno strukturo raziskovalnih organizacij, ki bo sposobna večje stopnje prilagajanja izzivom sodobnega raziskovalnega dela. Financiranje raziskovalno razvojnega sektorja bi morali prilagoditi tako, da bo zagotovljena večja učinkovitost uporabe razpoložljivih sredstev za raziskave in razvoj. Cilj Slovenije je povečati javna sredstva na 1 % BDP najkasneje do leta 2010 in tako oblikovati ustrezen sistem spodbujanja naložb poslovnega sektorja, da doseže cilj 2 % BDP do leta 2010 ter poveča absorpcijo sposobnosti za rezultate raziskovalno razvojnih dejavnosti.

Slovenija je v zadnjih letih dosegla napredek na področju vlaganj v raziskovalno razvojne dejavnosti, v prihodnje pa mora doseči čim večjo učinkovitost sredstev, ki jih država vlaga v znanje. Poročilo Evropske komisije o uresničevanju Lizbonske strategije v letu 2007 navaja, da mora Slovenija razviti raziskovalno in inovacijsko strategijo ter okrepiti njeno učinkovito uresničevanje. Z namenom pospeševanja tega procesa je bil v začetku leta 2008 ustanovljen Svet za konkurenčnost<sup>13</sup>, katerega cilj je izboljšati sodelovanje med podjetniškim sektorjem, institucijami znanja in vlado na področju oblikovanja in izvajanja politik spodbujanja tehnološkega razvoja. V ta namen je bilo ustanovljenih deset skupin, njihova naloga je bila oblikovanje programov na specifičnih področjih, na katera se bodo koncentrirala javna sredstva (Poročilo o razvoju 2008, 2008, str. 35).

#### **4.2.9 Velikost trga**

Pri analiziranju velikosti trga Slovenije je bilo v letu 2007 največ pomanjkljivosti pri kazalcih velikosti domačega trga (79. mesto) in velikosti tujega trga (65. mesto). Na področju podjetništva 1,2 % od vseh problematičnih področji predstavlja zakonodaja za tuje valute.

V prihodnosti ima Slovenija zastavljen cilj spodbujanja naložb in strateških projektov, ki so razvojno naravnani in s povezovalnimi mrežami pozitivno učinkujejo na regionalni in mednarodni ravni. Z ukrepi spodbujanja tehnološkega razvoja, izobraževanja in usposabljanja bo mogoče zaznati in podpreti področja, kjer imamo konkurenčne prednosti, ter tako dopustiti razvoj novih potencialno uspešnih področij. V SRS (2005, str. 26) je opredeljeno, da je potrebno spodbujati podjetniško povezovanje na nosilnih gospodarskih področjih (elektronske komunikacije in informacijska tehnologija, farmacija, kemična industrija, električna in

---

<sup>13</sup> Uradni list RS, št. 14/ 2008, 7. februar 2008.

optična oprema, logistika). Slovenija potrebuje pospešen razvoj nosilnih storitvenih dejavnosti, kot so turizem, poslovne, finančne in informacijske storitve ter storitve na visokotehnoloških področjih. Slovenija mora podpreti internacionalizacijo gospodarstva ter razviti ekonomsko diplomacijo, aktivnejše delovati v EU, WTO<sup>14</sup> in OECD. Nujna je internacionalizacija uspešnih slovenskih podjetij in razvoj modela financiranja internacionalizacije malih in srednjih podjetij. Velikost trga bi povečali s spodbujanjem mednarodno uveljavljene slovenske kulturne produkcije ter Slovenije kot turistične destinacije in prostora za mednarodno kulturo in gospodarsko povezovanje.

#### **4.2.10 Poslovna izdelanost in inovacije**

Konkurenčnost poslovne izdelanosti Slovenije je vidna predvsem na področju narave konkurenčne prednosti, kjer se v letu 2007 uvršča na 27. mesto. Prednost predstavljata tudi razvoj grozdov (31. mesto) in sofisticiranost proizvodnih procesov (33. mesto).

Slovenija je bila v letu 2007 na področju inovacij konkurenčna predvsem s kapacitetami za inovacije (19. mesto), s porabo podjetij za raziskave in razvoj (24. mesto), z uporabnostjo patentov (27. mesto), s kakovostjo znanstveno-raziskovalnih institucij (33. mesto) ter s sodelovanjem univerz in industrije pri raziskavah (33. mesto).

Poslovna izdelanost Slovenije je bila pomanjkljiva zaradi števila domačih dobaviteljev (58. mesto) in obsega marketinga (44. mesto). Slaba kazalca razpoložljivosti inženirjev in raziskovalcev (94. mesto) in javno naročanje novih tehnologij s strani vlade (76. mesto) kažeta na pomanjkljivosti dejavnika inovacij.

Cilj Slovenije je spodbujati gospodarsko sodelovanje na področju tehnološkega razvoja s slovenskimi narodnimi skupnostmi v zamejstvu in s Slovenci po svetu. S spodbujanem mednarodne mobilnosti na področju izobraževanja in raziskovalnih dejavnosti bi Slovenija lahko povečala razpoložljivost inženirjev in raziskovalcev. Cilj SRS (2005, str. 43) je tudi spodbujanje raziskovalcev v gospodarstvu, spodbujanje vračanja oziroma vključevanja slovenskih strokovnjakov iz tujine in zamejstva ter privabiti kakovostne tuje strokovnjake v Slovenijo.

Inovacijska aktivnost podjetij se je v obdobju 2004-2006 precej povečala v primerjavi s prejšnjimi obdobji, še posebej v storitvah. Slovenija ima na tem področju precej možnosti za izboljšanje, saj je razumevanje inovacij osredotočeno predvsem na tehnološke spremembe, procesi inoviranja v storitvah pa so manj poznani. Pregled obstoječih ukrepov in mehanizmov v podporo inovacijam kaže, da ti večinoma ne spodbujajo inovacij v storitvah, ki so pretežno organizacijske narave ali pa zadevajo spremembe v modelih trženja. Razpisna dokumentacija,

---

<sup>14</sup> WTO - *World Trade Organization*

ki jo morajo predložiti prijavitelji, in evalvacijski kriteriji so naravnani na tehnološke inovacije, kar otežuje, da bi se na razpis prijavila storitvena podjetja (Stare, 2007).

Za izboljševanje rezultatov na področju raziskovalno razvojne dejavnosti, patentov in inovacijske aktivnosti je posebej pomembno zadostno število kadrov na področju naravoslovja in tehnike. Odziv politike v smeri sprejetja ukrepov za povečanje vpisa na področje naravoslovja in tehnike predstavlja novi zakon o štipendiranju, ki bo v določeni meri spodbujal vpis na deficitarne smeri. Aktivnejšo vlogo pri spodbujanju vpisa bi morala prevzeti tudi podjetja, ki potrebujejo diplomante s teh področij (Poročilo o razvoju 2008, 2008, str. 34).

Konkurenčne prednosti Slovenije so prikazane v Tabeli 1 v prilogi, konkurenčne pomanjkljivosti Slovenije pa v Tabeli 2 v prilogi. V Tabeli 3 v prilogi so prikazana najbolj problematična področja za podjetništvo v Sloveniji.

## **SKLEP**

Kljub negotovostim in oviram, ki so prisotne v današnjem času, so nekatere države še vedno uspešnejše kot druge. Za temo diplomske naloge sem se odločila predvsem zato, ker me je zanimalo, kateri so tisti dejavniki, ki povečujejo konkurenčnost posamezne države. Že sama zgodovina kaže na to, da so bila posamezne države bolj napredne in da so imele naravne danosti, ki so jim v določenem trenutku prinesle bogastvo. V literaturi se pojavljajo različne opredelitve konkurenčnosti. Vsem definicijam je skupno, da gre za tekmovanje posameznih držav na globalnem trgu. Konkurenčnost posamezne države je odvisna od več dejavnikov. Z večjo konkurenčnostjo se povečuje tudi gospodarska rast ter posledično življenjski standard prebivalstva.

Po metodologiji WEF in IMD je bila Slovenija v letu 2007 od novih članic manj konkurenčna predvsem od Estonije in Češke, ki sta bolje uvrščeni skoraj na vseh področjih. Konkurenčnost Slovenije je boljša od starih članic, Italije in Grčije, na vseh področjih. Slovenija se srečuje z nespodbudnim davčnim okoljem, s premalo zaščitnimi interesi manjšinskih delničarjev, s slabo infrastrukturo, premalo je neposrednih tujih investicij, ki so predvsem posledica omejujočih predpisov, s predolgim časom za ustanovitev podjetja, z neučinkovitimi predpisi za zaposlovanje in odpuščanje delavcev, z rigidnostjo pri zaposlovanju, s slabim prenosom tehnologije ter premajhno razpoložljivostjo inženirjev in raziskovalcev. Davčna zakonodaja, davčna stopnja, omejevalna delovna zakonodaja in neučinkovita javna uprava predstavljajo kar 67,4 % problematičnega področja podjetništva v Sloveniji.

Da bi Slovenija lahko razbremenila gospodarstvo ter odpravila pomanjkljivosti, ki zmanjšujejo našo konkurenčnost, je pripravila Strategijo razvoja Slovenije. Le-ta opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije. Da bi izboljšali svoj položaj, moramo izboljšati svojo globalno konkurenčnost. Odpraviti moramo ključne pomanjkljivosti ter še izboljšati in okrepiti naše prednosti, da bomo lahko konkurirali najrazvitejšim državam sveta. Iz Poročila o razvoju 2008 je razvidno, da je Slovenija veliko zastavljenih ciljev že uresničila. Slovenija odpravlja pomanjkljivosti na področju zmanjševanja davčne stopnje, pravosodja in sodnih zaostankov, spremembe so tudi na področju zakonodaje pri spodbudah za NTI. Za povečanje življenjskega standarda, ravni dohodka in zaposlenosti prebivalstva bi morala Slovenija povečati izvajanje ciljev na področju podjetništva, politike zaposlovanja, pokojnin in izobraževanja. Še posebej pomembna za Slovenijo kot tranzitno državo je tudi infrastruktura gospodarstva.

Vsekakor je vsako področje gospodarstva pomembno za delovanje celotnega ustroja, ki dela državo konkurenčno v mednarodnem prostoru. Slovenija je veljala za najuspešnejšo tranzicijsko državo. Od časa vstopa v EU je minilo že nekaj časa, dosegli smo nove zastavljene cilje, bolj odprli svoj trg in postali prepoznavni v svetu. Vendar so v tem času napredovale tudi druge države in nekatere tranzicijske države so že pred nami. Kljub našemu napredku je potrebno nadaljevati z uresničevanjem ciljev ter povečevati konkurenčnost, da postanemo ena najbolj razvitih držav EU.

## LITERATURA IN VIRI

1. Aisner, J. (2006). *Professor Michael Porter ranks business competitiveness of nations*. Najdeno 10. novembra 2007 na spletnem naslovu [http://www.hbs.edu/news/releases/111406\\_porter.html](http://www.hbs.edu/news/releases/111406_porter.html)
2. Bahun, P. (2007, november). Energetika – prednostno področje Lizbonske strategije. *Naš stik, glasilo slovenskega elektrogospodarstva*, str. 4-10.
3. Barro, R. & Grill, V. (1994). *European Macroeconomics*. Hong Kong: The MacMillan Press Ltd.
4. Bevc, M. (1991). *Ekonomski pomen izobraževanja*. Radovljica: Didakta.
5. Brouthers, K. & Brouthers, L. (1997). *Explaining National Competitive Advantage for a Small European Country: a Test of Three Competing Models*. International Business Review: Oxford.
6. Bučar, M. (2001). *Razvojno dohitevanje z informacijsko tehnologijo?*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
7. Chaiutta, A. (2007, 7. avgust). Paradigma konkurenčnosti držav in analiza Slovenije po sistemih WEF in IMD za leto 2006. UMAR. Najdeno 2. septembra 2007 na spletnem naslovu <http://www.gov.si/umar/public/dz/2007/dz-7-07.pdf>
8. Cornelius, P. (2003). *Executive Summary: WEF The Global Competitiveness Report 2002 – 2003*. World Economic Forum. Najdeno 14. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/PastReports/index.htm>
9. Drolec, M. (2002). *Neto tuje investicije in konkurenčnost gospodarstva: primer Slovenije*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
10. *Ekonomski izziv 2008* (2008, 11. julij). Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj. Najdeno 30. julija 2008 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/fileadmin/user\\_upload/publikacije/izzivi/2008/](http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/izzivi/2008/)
11. Garelli, S. (2005). *Competitiveness of Nations: The Fundamentals*. Lousanne: IMD Competitiveness Yearbook 2005.
12. Hämmäläinen, T. (2003). *National Competitiveness and Economic Growth: The Changing Determinants of Economic Performance in the World Economy*. Cheltenham: Edward Elgar.
13. Inflation. Eurostat. Najdeno 30. julija 2008 na spletnem naslovu <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
14. Jones, C. (2001). *Economic Growth*. New York: W.W. Norton & Company Ltd.
15. Kmetijstvo. *Vladni portal z informacijami o življenju v EU*. Najdeno 30. julija 2008 na spletnem naslovu <http://evropa.gov.si/kmetijstvo/skp/>
16. Kocbek, D. (2007, 7. november). Mednarodna konkurenčnost držav. *Bruselj: Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje*. Najdeno 20. decembra 2007 na spletnem naslovu [www.gzs.si/pripone/17982/oei36298d17982a1497a9550a.doc](http://www.gzs.si/pripone/17982/oei36298d17982a1497a9550a.doc)
17. Kovač Matej (2007, 19. februar). Kupovanje tujih naložb. *Finance*. Najdeno 30. julija 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/175554>

18. Kovačič, A. (2005). *Konkurenčnost slovenskega gospodarstva in dolgoročni razvojni dejavniki*. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja.
19. Lopez - Carlos, A. (2005). *Executive Summary: WEF The Global Competitiveness Report 2004 – 2005*. World Economic Forum. Najdeno 14. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/PastReports/index.htm>
20. Lopez – Carlos, A. (2006). *Executive Summary: WEF The Global Competitiveness Report 2005 – 2006*. World Economic Forum. Najdeno 14. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/PastReports/index.htm>
21. Lopez – Carlos, A. (2007). *Executive Summary: WEF The Global Competitiveness Report 2006 – 2007*. World Economic Forum. Najdeno 14. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/PastReports/index.htm>
22. Malačič, J. (2006). *Demografija. Teorija, analiza, metode in modeli. (6. izdaja)*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. Moon, C., Rugman, A. & Verbeke, A. (1998). A generalized double diamond approach to the global competitiveness of Korea and Singapore. *International Business Review* (7), str. 135-150.
24. *Operativni program razvoja*. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Najdeno 29. julija 2008 na spletnem naslovu [http://www.svlr.gov.si/fileadmin/svlr.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/kohezija-200207/op-ropi\\_vlada\\_150207\\_koncno.pdf](http://www.svlr.gov.si/fileadmin/svlr.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/kohezija-200207/op-ropi_vlada_150207_koncno.pdf)
25. Öz, Ö. (2002). Assessing Porter's framework for national advantage: the case of Turkey. *Journal of Business Research* (6), str. 509-515.
26. *Poročilo o razvoju 2007* (2007, 6. april). UMAR. Najdeno 27. julija 2008 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/publikacije/single/publikacija/zapisi/porocilo\\_o\\_razvoju\\_2007/5](http://www.umar.gov.si/publikacije/single/publikacija/zapisi/porocilo_o_razvoju_2007/5)
27. *Poročilo o razvoju 2008* (2008, 8. julij). UMAR. Najdeno 27. julija 2008 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/fileadmin/user\\_upload/publikacije/pr/2008/PoR\\_08.pdf#A](http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2008/PoR_08.pdf#A)
28. Porter, M. E. (1991). *The Competitive Advantage of Nations*. Hong Kong: The MacMillan Press Ltd.
29. Porter, M. E., Ketels, C. & Delgado, M. (2007): The Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. *WEF: The Global Competitiveness Report 2007 – 2008* (str. 51-81). Geneva: World Economic Forum.
30. Porter, M. E., Sachs J. D. & McArthur J. W.(2002). Competitiveness and Stages of Economic Development. *WEF: The Global Competitiveness Report 2001 – 2002* (str. 16 – 24). Geneva: World Economic Forum.
31. Rojec, M. (1994). *Tuje investicije v slovenski razvoj*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

32. Sala-I-Martin, X. (2004). *Executive Summary: WEF The Global Competitiveness Report 2003 - 2004* (str. 11 – 24). World Economic Forum. Najdeno 14. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/PastReports/index.htm>
33. Sala-I-Martin, X., Blanke, J., Drezeniek, H., Geiger, T., Mia, I. & Paua, F. (2007). *The Global Competitiveness Indeks: Measuring the Productive Potential of Nations: WEF The Global Competitiveness Report 2007 – 2008* (str. 3–40). Geneva: World Economic Forum.
34. Samuelson, P. & Nordhaus W. (2002). *Ekonomija*. Posušje: MATE.
35. Senjur, M. (1993). *Gospodarska rast in razvojna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
36. Senjur, M. (2001). *Makroekonomija*. Gubno: Založba Mer-Mer Evrocenter.
37. Senjur, M. (2002). *Razvojna ekonomika: teorije in politike gospodarske rasti in razvoja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
38. Socialni sporazum za obdobje 2007-2009. (2007). *Uradni list RS*. (Št. 93/ 2007, 12. oktober 2007).
39. Solow, R. M. (1987). *Growth theory an exposition*. New York: Oxford University Press.
40. Stare, M. & Bučar, M. (2007). *Service Innovation Policy Mapping Study, Slovenia, INNO NETS Project*. Najdeno 27. julija 2008 na spletnem naslovu <http://www.proinno-europe.eu/>
41. *Strategija razvoja Slovenije*. UMAR. Najdeno 8. marca 2008 na spletnem naslovu [http://www.umar.gov.si/fileadmin/user\\_upload/projekti/02StrategijarazvojaSlovenije.pdf](http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/projekti/02StrategijarazvojaSlovenije.pdf)
42. *The World Competitiveness Scoreboard 2007* (2007). International Institute for Management Development. Najdeno 20. novembra 2007 na spletnem naslovu <http://www.imd.ch/>
43. *The World Competitiveness Yearbook 2002*. (2002). Lausanne: Institute for Management.
44. *The World Competitiveness Yearbook 2003*. (2003). Lausanne: Institute for Management.
45. *The World Competitiveness Yearbook 2004*. (2004). Lausanne: Institute for Management.
46. *The World Competitiveness Yearbook 2005*. (2005). Lausanne: Institute for Management.
47. *The World Competitiveness Yearbook 2006*. (2006). Lausanne: Institute for Management.
48. *The World Competitiveness Yearbook 2007*. (2007). Lausanne: Institute for Management.
49. Tinta, N. (2006). *Analiza konkurenčnosti Slovenije po Poterjevem modelu*. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta.



## PRILOGE

Tabela 1: Prednosti Slovenje po dejavnikih konkurenčnosti za leto 2007

Prednosti	Uvrstitev
<b>1. Institucije</b>	
Poslovni stroški kriminala in nasilja	22
Diverzija javnih skladov	35
Zaščita intelektualne lastnine	36
<b>2. Infrastruktura</b>	
Kakovost oskrbe z električno energijo	33
<b>3. Makroekonomija</b>	
Inflacija (okvirni podatki)	34
<b>4. Osnovna izobrazba</b>	
Izdatki za izobraževanje (okvirni podatki)	30
Kakovost osnovnega izobraževanja	32
<b>5. Višja izobrazba in usposabljanje</b>	
Vpis na tretjo stopnjo izobraževanja (okvirni podatki)	11
Dostop do interneta v šolah	20
Vpis na drugo stopnjo izobraževanja (okvirni podatki)	26
Lokalna dostopnost do specializiranih raziskav in usposabljanja	35
Usposabljanje zaposlenih v visokih šolah	37
<b>6. Učinkovitost trga</b>	
Tarifne stopnje glede na promet (okvirni podatki)	13
Breme carinskih postopkov	21
Sofisticiranost kupca	27
Ovire pri trgovanju	29
Stopnja osredotočenja na kupca	31
Stopnja prevlade na trgu	37
<b>7. Učinkovitost trga dela</b>	
Zaposlenost žensk (okvirni podatki)	19
Beg možganov	37
<b>8. Razvitost finančnega trga</b>	
Indeks zakonskih pravic (okvirni podatki)	27
Stopnja zaščite investitorjev (okvirni podatki)	35
Lažji dostop do posojil	36
<b>8. Tehnološka razvitost in opremljenost</b>	
Uporabniki interneta (okvirni podatki)	13
Osebni računalniki	25
Zakonodaja s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije	30
Naročniki širokopasovnega interneta (okvirni podatki)	31
Naročniki mobilnih telefonov (okvirni podatki)	31
<b>10. Poslovna izdelanost</b>	
Narava konkurenčne prednosti	27
Razvoj grozdov	31
Sofisticiranost proizvodnih procesov	33
<b>11. Inovacije</b>	
Kapacitete za inovacije	19
Poraba podjetij za raziskave in razvoj	24
Uporabnost patentov (okvirni podatki)	27
Kakovost znanstveno - raziskovalnih institucij	33
Sodelovanje univerz in industrije pri raziskavah	33

Vir: Kocbek D., 2007.

Tabela 2: Pomanjkljivosti Slovenije po dejavnikih konkurenčnosti za leto 2007

Pomanjkljivosti	Uvrstitev
<b>1. Institucije</b>	
Zaščita interesov manjšinskih delničarjev	94
Potratnost vlade pri izdatkih	65
Lastniške pravice	56
Učinkovitost uprav družb	54
Ovire, ki jih povzročajo vladni predpisi	53
Učinkovitost standardov za revizije in poročanje	53
Učinkovitost zakonodaje	49
Neodvisnost sodstva	47
Odvisnost vladnih uradnikov pri odločanju	47
Transparentnost vladne politike	47
Etično obnašanje podjetij	42
Organizirani kriminal	39
<b>2. Infrastruktura</b>	
Kakovost letališke infrastrukture	64
Kakovost luške infrastrukture	46
Kakovost cest	42
Kakovost železniške infrastrukture	40
Kakovost infrastrukture nasplah	39
<b>3. Makroekonomija</b>	
Obrestne mere (okvirni podatki)	57
<b>4. Višja izobrazba in usposabljanje</b>	
Kakovost šol za menedžment	44
Kakovost izobraževalnega sistema	43
<b>5. Učinkovitost trga</b>	
Vpliv predpisov o neposrednih tujih investicijah na posle	110
Obseg tuje lastnine	105
Čas za ustanovitev podjetja (okvirni podatki)	104
Stopnja in učinkovitost obdavčitve	104
Stroški za kmetijstvo	92
Število postopkov za ustanovitev podjetja (okvirni podatki)	52
Splošna davčna stopnja (okvirni podatki)	44
Stopnja domače konkurenčnosti	43
Učinkovitost proti monopolne politike	42
<b>6. Učinkovitost trga dela</b>	
Predpisi za zaposlovanje in odpuščanje delavcev	111
Rigidnost zaposlovanja (okvirni podatki)	108
Prožnost določanja plač	107
Sodelovanje med delavci in delodajalci	81
Stroški odpuščanja delavcev (okvirni podatki)	70
Zaupanje v profesionalni menedžment	65
Stroški dela, ki ne sodijo v plačo (okvirni podatki)	65
Plačilo in produktivnost	42
<b>7. Razvitost finančnega trga</b>	
Financiranje prek domačega trga	70
Trdnost bank	67
Omejitve kapitalskih tokov	64
Predpisi za varno trgovanje na borzi	64
Sofisticiranost finančnega trga	55
Ponudba tvegane kapitala	48
<b>8. Tehnološka razvitost in opremljenost</b>	
Neposredne tuje naložbe in prenos tehnologij	122
Uporaba tehnologij v podjetjih	62
Razpoložljivost najnovejših tehnologij	48
<b>9. Velikost trga</b>	
Indeks velikosti domačega trga (okvirni podatki)	79
Indeks velikosti tujega trga (okvirni podatki)	65
<b>10. Poslovna izdelanost</b>	
Število domačih dobaviteljev	58
Obseg marketinga	44
<b>11. Inovacije</b>	
Razpoložljivost inženirjev in raziskovalcev	94
Javno naročanje novih tehnologij s strani vlade	76

Vir: Kocbek D., 2007.

Tabela 3: Problematični faktorji za podjetja v Sloveniji po WEF v letu 2007

Faktor	Delež odgovorov
1. Davčna zakonodaja	19,7
2. Davčne stopnje	17,4
3. Omejevalna delovna zakonodaja	15,2
4. Neučinkovita javna uprava	15,1
5. Neustrezno izobražena delovna sila	7,5
6. Neustrezna infrastruktura	7,4
7. Dostop do finančnih virov	5,5
8. Slaba delovna morala zaposlenih	4
9. Korupcija	2,2
10. Politična nestabilnost	1,6
11. Inflacija	1,4
12. Zakonodaja za tuje valute	1,2
13. Nestabilnost vlade/zamenjave	1
14. Kriminal in tatvine	0,8

Opomba: Vprašani so morali izmed 14 faktorjev izbrati pet najbolj problematičnih za podjetja in jih oceniti od 1 (najbolj problematičen) do 5. V tabeli so navedeni deleži odgovorov, ki jih je dobil posamezni faktor.

*Vir: Kocbek D., 2007.*